

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Styltár petit sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, augusztus 7.

Mai számunk főbb közleményei:

- Szeptember huszonhétig.
- A spanyol forradalom.
- A repülőgép halottal.
- Az aradi egyetem a holdban.
- Nagyságák a rendőrségen.
- A pletyka halottja.
- Aradi orvos Ehrlich kórházában.
- A feleséggyilkos orvos.
- Politikai arckép.
- Pesti tréfák.
- Tarkaságok.

Lopni, vagy koldulni.

Arad, augusztus 6.

Alig mulik el nap, hogy az aradi rendőrség néhány idegen illetőségű, foglalkozásmentes embert el ne toloncolna. Mert nálunk a foglalkozás nélkül maradt konszorgókat illetőségi helyükre toloncolják, a város nyomorék szegényeinek pedig alamizsnát adnak. Arra senki sem gondol Magyarországon, hogy a foglalkozás nélkül maradó munkásokat keresethez kellene juttatni, — mert hiszen, akinek nincs keresete, az vagy koldulni, vagy lopni lesz kénytelen.

Németországban nagy irodalma van ennek a kérdésnek és ez idő szerint az a felfogás dominál, hogy minden municipium maga köteles gondoskodni arról, hogy a területén élő munkásokat foglalkoztassa, rekik kereseti alkalmakat nyújtson, vagy végső esetben őket segítséggel támogassa.

Az 1908—909. évi télen Düsseldorf 498 552 márkát költött erre a célra. Köln 350.130 márkát, Duisburg 113.217 márkát, Achen 105.000 márkát, Strassburg 137.117 márkát, Chemnitz 125.154 márkát. Nem akarjuk a statisztikát részletezni, a végső összeg azt mutatja, hogy a német nagy városok összesen 2,115.272 márkát költöttek erre a célra.

Ez a pénz bizony nem sok, különösen, ha felismerjük, hogy milyen nagy horderejű szociális szolgálatot lehetett vele teljesíteni. Hiszen annak a huszonnyolc nagy német városnak, melyekről beszélünk, a közbiztonsági szolgálatát nem lehetne két millió márkával ugy megerősíteni, hogy mindenki megnyugodhassék, holott tudja, hogy ezeken a területeken 8456 ember járna foglalkozás és minden kereset nélkül és ennyi ember volna kénytelen lopni vagy koldulni, ha a városok a maguk foglalkozás nélkül maradó polgárait tervszerűen nem támogatnák.

Nálunk Magyarországon a közbiztonság megőrzéséről ilyen irányban egyetlen város sem gondoskodik, pedig ha elővinnénk a városok számadását, nagyon kényelmesen ki tudnánk mutatni azt, hogy a magyar városok ennél haszontalanabb dolgokra is elpazarolnak többet, mint két millió márkát.

Megjegyezni érdemes, hogy a mi másfélmilliárdos állami költségveté-

sünk játszva tudná elviselni ezt a két milliót, hiszen ha katonáéktól csak egy zsinórt elvonnánk, ennek az árából már bőven kitelnék az a költség, ami erre a fontos kérdésre a nagy német városoknak kellett.

Ha Magyarországon a városok teljesíteni tudnák ezt a kötelességet, ha kereseti alkalmakat tudnának teremteni és támogatást tudnának nyújtani a foglalkozás nélkül szenvedő szegény munkásoknak, — ugylátszik 2—3 millió koronával az egész ország legnagyobb baján segíteni lehetne.

Mert hát nem úgy van ám az, hogy akinek nincs foglalkozása, azt mindjárt pénzsegítséggel szokás kielégíteni; hanem úgy, hogy a nagy német városok már most nyáron gondoskodnak azokról a munkákról, amelyekkel majd télen a munkanélküliség miatt szűkölködőket kell foglalkoztatni. Ez nem úgy van, hogy a városok ilyenkor kihasználják az alkalmat és koldusbérekért dolgoztatnak. Nem. A foglalkoztatásnak művésze van, egész studium ez, melylyel jó volna, ha a magyar városok közigazgatási tekintélyei behatóan foglalkoznának.

Düsseldorfban például megállapították, hogy a házasegyének és a családi terheket viselő nőtlen munkások napibére legföllebb három és fél marka, de legalább két és fél marka legyen. Egyéb husz éven felüli egyének bére

Ez egy nyaralás. . .

Ha beköszönt a szombat este,
S az alkony a várost megeste
Költőileg poros lakásom
Lakással gondosan bezárom,
S verejtékesen, mint a dög,
A pályaházba röpülök.
A harmadszori csöngetésre
Pénztárnál tülekedő bordár
— Közben megöklözték a bordám —
Keresztül törtetek sikerrel . . .
A vonat ép akkor füttyent el!

Csak az bosszankodik, ki dőre.
Én várok a következőre
Két, három, négy, öt órahosszat,
Az ember legalább nyugodhat!
A vendéglőbe beülök.
Előttem fogynak a sörök.
Az idő így csak eltelik
Valami módon reggelig.
Végül megjő a pillanat,
Hogy bedöcög az új vonat,
Akkor szakadt a bus való rám,
Hogy ellopták az aranyórámat.
Panaszomat színt' kegyelemből

Fölvezzi a közeli rendőr,
Robanok a peronra az áru,
— Ez a vonat le nem marasztán! —
De már megindul . . . Én, utána,
Felugrom még a masinára
És nagynehezen, hogy felugrok,
A kalauz gorombán lehurrog,
Paragrafust rám huzza menten,
Es sujt kemény biresággal engem,
Mert amit tettem, mondja helykén —
A legközveszélyűbb cselekmény.

Aztán megyünk. A vonaton
Akár a heriog, utazom,
Mig csapzott hajjal, öszetörve
Megérkezem Alvás fürdőre.
A feleségem ugy fogad,
Mint a züllött vén lumpokat:
„De Jónás, hogy rézel te ki?
Hogy lebet így lezülteni?
Te korhely fráter, szörnyű lump,
Taza majd együtt utazunk,
Ohó, ezt tűrni nem fogom,
Kétked-i ugyanis van okom,
Mego-alsz, te huncut, vald be hát!
„De Jekka!“ „Nézd meg a pofád!
Nzz a tükörbe, a tükörbe!
Hisz a nézésed szinte görbe!

S be öled dul a sör szaga!
Mamám! Mamám! Hány éjszaka
Nem aludt odahaza már!?”

Az asszony nyelv perogve jár
Ezészen hétfő reggelig,
Mig szabadságom letelik.
Akkor vonatra ülök és
Alváca a nagy ködbe vész.

Hogy hazatérek — szörnyűség! —
A lakáomat feltörték,
Eltűnt sok kedves drága holmi,
Volt bőven idejük rabolni!

Most mit tegyek, most mit tegyek?
Legjobb, ha öngyilkos leszek!
Hol egy hurok? Hol egy hurok?
Oh, isten, megbolondulok!

Az izgalomtól kimerülten
Zokogva egy divánra ültem,
Rám jött az álom . . . édes álom,
És azt ámodtam: a világon
Nincs szerb és jobb semmi más,
Nincs édesebb, mint — a nyaralás!

Fröccs.

3-2 márka; husz éven aluli egyének bére csak két márka lehet. E skála szerint a mult télen átlag 3-25 márka volt az inségmunkások napikeresete.

A munkásoknak 14 nap tanulási időt engednek és ez idő alatt rendszeres napszámot kap, de a teljesítményt nem úgy veszik számba, mintha gyakorlott munkás volna az illető. Egyszóval ezer szabály és ezer tapasztalat alakult ki ezen a téren és ezek között a legfontosabb, hogy a német városok tudatára jutottak annak az igazságnak, hogy a városi közigazgatásnak nemcsak éppen az a kötelessége, hogy kényelmet szerezzen a vagyonos lakosság részére, hanem az is, hogy a területén élő szegénysorsu polgárságról is gondoskodik és megérezze, hogy akinek nincs foglalkozása, akinek nincs keresete, az vagy koldulni, vagy lopni lesz kénytelen.

Szeptember huszonhétig

— Az elnapolt parlament. —

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 6.

Alig negyven képviselő jelenlétében tartotta a képviselőház mai utolsó ülését. A folyosókon az időközi választásokon megválasztott új képviselőket üdvözltek. Különösen Egry Bélát, akit Pécsen választották meg, üdvözltek szívélyesen. A mai formális ülésnek érdekességét a marostordamegyei ügyek adták, az elyek miatt Désy Zoltán jelentett be interpellációt.

Berzeviczy Albert elnök negyedtizenkét órakor megnyitja az ülést.

Hitelesítik a mult ülés jegyzőkönyvét.

Elnök bemutatja Egry Béla, Münnich Kálmán, Niczky Pál gróf és Werner Gyula megbízóleveleit. Bemutatja a főrendiház elnökének stíratát, amelyben értesíti, hogy a képviselőház által elfogadott törvényjavaslatokat szintén elfogadta. Ezek a javaslatok a szokott alkotmányos uton szentesítés alá fognak terjesztetni. Beadvatja a beérkezett feliratokat és kérévényeket. Bemutatja annak a 80 képviselőnek névjegyzékét, akik közül az összeférhetlenségi ítélő zsüri ki fog sorsolható.

(Személyes kérdés.)

Lévay Lajos báró napirend előtt kér szót. Távollétében Szmeccsányi György képviselő

megtámadta őt választása miatt. Visszautasítja a vádat, mintha ő a pánszlávokkal szövetkezett volna. Ezek a pánszlávok éppen a néppárttal voltak szövetségben. Védelmébe veszi a közigazgatási tisztviselőket, akiket Szmeccsányi meggyanúsított. A választási elnök sem követett el — szerinte — semmi visszaélést. Felolvassa a Szmeccsányi-párt választási felhívását, amelyből kitűnik, hogy a legféltlenebb felekezeti igazgatót fejtette ki a néppárt.

Elnök felolvastatja az indívány és interpellációs könyvet.

(A Ház elnapolása.)

Elnök: Mielőtt az interpellációkra áttérnénk, állapítsuk meg a következő ülés idejét és napirendjét.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök: Azt indítványozza, hogy a Ház első ülését szeptember huszonhetedikén tartsa. (Helyeslés.)

Elnök: Tehát szeptember 27 én, kedden délelőtt 11 órakor tartja a Ház legközelebbi ülését s napirendje a következő ülés napirendjének megállapítása lesz.

(A tordai gimnázium ügye.)

Vertán Endre a tordai gimnázium ügyében interpellál. A régi épület már teljesen rossz, az új épület pedig nem készül el s így október elején nem lesz használható. Az építés körül súlyos visszaélések történtek. Az ellenkezés egyáltalában nem szigorú. Két év óta van állami főgimnázium Tordán és a kultuszminiszterium még mindig az unitárius gimnáziummal levelez. Kérdést intéz a közoktatásügyi miniszterhez, hogy van-e tudomása ezekről az állapotokról és hajlandó-e azokat orvosolni.

Elnök: Az interpelláció kiadatik a kultuszminiszternek.

(A marostordai állapotok.)

Désy Zoltán: Két szempont vezet, a miért szőnyegre hozza a marostordai állapotokat. Először a kérdésnek megnyugtatóra való megoldását sürgeti, másrészt a hivatalnokokat védelmezni. A kormányt kéri, hogy tisztázza a helyzetet. Az április 10 iki közgyűlésen került föl az a kérdés, hogy milyen álláspontra helyezkedjenek a kinevezett főispánnal szemben. Ő indítványozta, hogy irjanak föl a kormányhoz, hogy küldjön más főispánt. Ezt az indíványt 108 szavazat ellenében 109 szavazattal utasították el, s az ellenzék, ennek dacára megnyugodott. Ez az erőszakos ellenzék. A főispán és a tisztviselői kar között a helyzet mindinkább kedvezőtlenebb lett, s ez a választásoknál is kitűnt. Ennek az eredménye, hogy a rendezetavaszi közgyűlést augusztus elsején tartották meg. Ezen a közgyűlésen a főispán egyáltalán nem respektálta a megyei szokásokat. Ismerteti a közgyűlés lefolyását. A főispán az ügyrend

ellenére nem engedte meg az interpelláció fölött a névszerinti szavazást. Így történt, hogy bár a közgyűlés parlamenti nivón indult meg...

Kenedi Géza: A mult parlament nivója! (Zaj.)

Désy Zoltán: ...zajos jelenetekkel végződött. Az ellenzék semmiféle erőszakosságot sem követett el. Hiába fordultak a belügyminiszterhez, a másnapi folytatólagos gyűlésre a főispán mindenféle csúcseléseket hozott a terembe, hogy lehetetlenné tegyék a tanácskozást. Amikor az alispán esendőrökkel akarta ezeket kivezetetni, a főispán felfüggesztette az ülést.

Hangalyozza még egyszer, hogy az ellenzék részéről semmiféle törvényteleniséget nem követtek el. A kérdést a közérdek szempontjából kell megoldani. Kérdezi a miniszterelnököt, van-e tudomása a marostordai állapotokról és hajlandó-e azokat orvosolni.

Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök: Érdemleges választ most nem adhat, mert meg nem tudja, hogy tulajdonképp mi is történt odalent, csak annyit lát a beérkező, teljesen ellentétes jelentésekből, hogy Marostordán nincsenek rendben az állapotok. Azért adott felhatalmazást a főispán ak a közgyűlés bizonytalan időre való elnapolására, hogy ezalatt tisztázzódjék a helyzet. Akkor majd érdemleges választ fog adni, de már most biztosíthatja az interpellálót, hogy mindent el fog követni a rend helyreállítására.

Elnök kellemes nyaralást kíván a képviselőknél és az ülést bezárja. (Felkiáltások: Éljen az elnök!)

Ülés vége negyed egy órakor.

SPORT.

+ Az aradi posta és távirati tisztviselők sportegyesülete sporttelepén (vágóhid mellett) ma, folyó hó 7-én délután 4 óra 45 perckor kezdődött az Apse football csapata mérési össze erejét a temesvári Athletikai Klub football csapatával. Bár a match barátságos jellegű lesz, mégis nagy sportélményre van kilátás, tekintettel mindkét csapat elsőrangú kvalitására. Beléptidj: ülőhely 50 fillér, állóhely 30 fillér, diákjegy 20 fillér.

+ Kirándulások. A turisták augusztus hó 20-án, Szent István napján kirándulást rendeznek Menyháza fürdőbe. Részvételi díj hat korona. (Vasut és ebéd költség.) Szeptember hó 11-18 ig, nyolc napos társas kirándulás rendeztetik a magyar tengerpartra, továbbá Velence, Trieszt és Miramarba. Részvételi díj, minden költséggel 165 korona. Mindkét kirándulásra augusztus hó 17-ig lehet jelentkezni Bloch H. és Kerpel Izsó könyvkereskedésében.

Magdolna.

Irta: G. Miklósy Ilona.

A nagy, fehérre meszelt falu színházi ültözében két ember beszélget: egy öreg és egy fiatal férfi. A hosszú, barnára festett fajú ültözőasztalon hevernek, szemben az ormótlan vaskályhával, melyben lobogó lánggal ég a város szubvenciója: a tiz öt fának egyik hasábjá. Az egyetlen ablakot, mely a szomorú, elrongyolt diszletdarabok és kasirozott állatok összetört maradványaival telt udvarra tekint, most szorosan elzárják hatalmas fatáblái, nem bocsátva be a szürke téli délután egyetlen sugarát sem. Csak a lobogó láng fénye világítja meg azt a két nyitott szemmel álmodozó fejet, mely a kellékes tudta nélkül kölcsön vett perzsa szőnyegen és géphim zésos divánpárnákon pihen.

Nagy és mélységes csönd. Csak néha szakítja meg valahonnan a magasból hangzó zongora hangja, a hogy gyakorlatlan, tapogató kézzel hamisan játszik valaki.

— Ki van a zongoraszóban? Nincs most próba! — mondja egy különös, rekedtes hang.

Az öreg ember beszélt. Torzonborz szakállas, őszbe csapzott baju ember. Ingujiban van, csodálatos színű kockás mellényben és a fején valami furcsa süveg. Forgalmából kivont diszmagyar sapka, melyről a prémet már leették

a színházi ruhatár egereit, csak a foszladozó se-lyemszövet és a kopott, kemény aranyujtás maradt meg. Nyakán szélesen kihajtya a puha, tarka ing a vörös porcellán gombokkal és látni lehet kék erekkel hálózott vékony nyakát és széles, erőscsontu mellkasát, mely éles ellentétben van egyébként vézna, nyurga alakjával. Szeme, ahogy a füstös mennyezet imbolygó árnyait nézi, melyeket a kályhából kisugárzó tűzfény vetit oda, szomorú, bágyadt tekintetű és hamar könybe lábad, mint az érzékeny szívű asszonyé.

— Megint a Hollósy kisasszony kalimpál rajta, — feleli az öreg kérdésére egy csengő, erős hang. Mindig elkéri a karmestertől a kulcsot, mert a direktor ur ilyenkor ott van a szomszédos irodában. Majd lesz nemulass, ha a felesége, a nagyságos asszony megtudja. Bizony jobb lenne, ha a kisasszony otthon ülne és tanulná a szerepét. Multkor is jócskán belesült az Oféliába. Ma délelőtt meg két új szerepet is vittem a lakására, — pletykázott élenken a fiatalabb ember.

Szép Napoleon-arcú fiú volt. A színházi szolgák abból a fajtájából, a kik addig hordják a szerepeket a művész urak lakására, addig lelik a „domborításokat“, meglapulva a kulisszák mögött, addig törölgetik a direktor konyháján az evőeszközöket és csinálnak színes papirosból apró színházat az igazgató esetleges kicsinyei-

nek, a mig egy szép napon maguk is Rómeó, Hamletként támadnak új életre a színházszolgá-állás főnix-hamvaiból.

— M ket osztottál ki? — kérdezi élénk érdeklődéssel Kelemen bácsi, az ültözővelszomszédos ruhatár korlátlan uralkodója, a kivel még a nyafka, kiálthatatlan tenorista se mer idegeskedni, még opera-előadáson sem. A ki csak aludni jár ki a színház épületéből, soha se lehet másképp látni, mint ingujjban, nyakán a papiros mérőszalagokkal és vaskos ujján a nagy, fejtelten vasgyűszűvel.

— Vasgyűszű, Lilit, meg Magdolnát, — recitálta sebesen Barnabás, a szolga. — Magdolna most megy vasárnap. Hollósy fogja játszani a címszerepet. Na, az szép lesz! Már én csak a Balog kisasszonynak osztottam volna; az legalább megtanulja a szerepét.

— Magdolnát ezek!? — kiáltja indulatosan az öreg Kelemen. — Azt a gyönyörű szerepet, melyet a nagy Blaháné nem mert eljátszani, ezek akarják tönkresilányítani! Ezek az értelem nélkül gagyogó szajkók, ezek a buta kifestett bábok! Ezek a szív és ész nélküli való, üres libák! Ne beszélj, öcsém, nekem ezekről!... Ha az én kis leányomat láttad volna! — Csak tizenhét éves volt a lelkem, gyöngye és törekeny, mint egy hirtelen magasra nőtt liliomszál és mégis elfutotta az öröm pirja halovány o-cáját, mikor a direktor kezébe adta azt az óriási sze-

A spanyol forradalom.

— Egyháziak a Vatikán ellen. —

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 6.

Spanyolországban teljes erővel folyik a kulturharc a Vatikán ellen. A kormány szilárdan megmarad a maga álláspontja mellett, mely valószínűleg diadalt fog aratni, a Vatikán vereségei pedig egygyel megsaporodnak. A *Neue Freie Presse* nyomán a jelenlegi spanyol helyzetet a következőkben ismertetjük:

A helyzet Spanyolországban az utóbbi napokban némileg kedvezőtlenül alakult. Komoly, de semmi esetre sem veszélyesen komoly azért, mert a kormány egyházpolitikája, — amely mellé egyszívvel-lélekkel állnak mindazok, akik a spanyol királyság megújítását kívánják — az ország népességét két részre osztotta és a már régóta lappangó ellentétek most kissé nyersebb formában jutnak kifejezésre. Most fog eldőlni, hogyan fog alakulni Spanyolország jövője a közeli évtizedekben. Ezek a kérdések egyúttal Spanyolország jövőjének is kérdései.

A kabinet teljes tudatában van annak a nehéz feladatnak, amelyre vállalkozott. Canalejas tudja, mit akar és fenyegetésekkel nem lehet utjáról letéríteni. A polgárháborúval való fenyegetődzések, amelyeket a klerikálisok hangoztatnak, abszolúte nem gyakorolnak befolyást. A miniszterelnöknek kezében van a hatalom és eltökélte: *ha kell, fegyverrel is leverni a törvényes rend elleni lázadást.* A királyság északi részén egy öreg hadviselt tábornok vezényel, a legtöbb spanyol érdemrend és a Mária Terézia lovagkereszt tulajdonosa, energikus kemény ember s feltétlenül fenn fogja tartani a rendet. Teljhatalommal rendelkezik minden eshetőségre.

A kormány azt is tudja, hogy számíthat mindazokra a katolikus ele-

mekre, akik nem akarnak a klerikalizmussal együtt haladni. *A papság egy nagy része is, amely elválasztja a vallást és a politikát egymástól, a kormány mellett foglal állást.* Talán sehol se lesz oly nagy különbség „katolikus” és „klerikális” között, mint jelenleg Spanyolországban. Ezzel a körülménnyel mindenestre számolni kell. A kormány magában a klérusban is szövetségesekre talál a Vatikán elleni harcban. A klérus összes modernül gondolkozó elemei a mellett foglalnak állást, hogy a Vatikánnak és képviselőinek befolyása Spanyolország állami ügyeire egyszersmindkorra megszűnjék. Canalejas szilárdul el van határozva, hogyha a Vatikán most nem adja be a derekát, egy sokkal radikálisabb reformprogrammal fogja erre rákényszeríteni és a pápai kuria befolyását végkép megtöri. *A király teljesen a kabinet mellett áll,* Canalejas állásának megrendüléséről szó sem lehet. Canalejas maradni fog és célját biztosan eléri.

Holnap valószínűleg utcai tüntetések lesznek San Sebastianban. A kormány minden előkészületet megtett a tüntetések megakadályozására és a kellő eréllyel fog haladni utján előre, amelynek végcélja nem lehet más, mint a Vatikán hátraszorítása.

Mai távirataink ezek:

Madrid, augusztus 6. Tegnap reggel a sopoljai ezredet San-Sebastianba küldték. Tizenegy órakor egy másik ezred indult utnak. Több madridi ezred indulásra készen áll.

A reakciós és karlista szervezőbizottság felhívja a lakosságot, hogy a kormány tilalma dacára jelenjenek meg San-Sebastianban a vasárnapi tüntetésre. A szervezet Navarra, Biskaya és Alava tartományokban bandákat alakít és azokat fegyverrel látja el. A felhívásban azt üzenik a lakosságnak, hogy mivel a kormány lefoglalta a kibérelt hajókat és vasutakat, a lakosság lovon, gyalog és szekereken utazzék San-Sebastianba. A bilbaói papok táviratot küldtek Urquiquo szenátornak és felhívják, hogy álljon az ellenállás élére. A szervező-

bizottság az egész papságot felhívja a harcra.

Madrid, aug. 6. Számos arisztokrata kocsiakat és automobiloikat bocsátott a szervezőbizottság rendelkezésére. Csalódást okozott, hogy a konzervatív párt vezetősége San Sebastianban felhívta tagjait, hogy a tüntetésben ne vegyenek részt és ne idézzenek elő vérengzést. Felin karlista vezér a karlista lapokban napi-parancsot tesz közzé, amelyben kötelezi a klerikális szenátorokat és képviselőket, hogy a kormány tilalma dacára vegyenek részt a tüntetésben.

Madridból jelentik: Holnap van a spanyolok nagy napja, melyre hetek óta készülnek a klerikálisok. A ma érkezett jelentések szerint a tüntetések el fognak maradni. Ezt határozta el a rendezőbizottság és ezt az elhatározást a katolikus papok ma fogják megokolni manifesztumukban. Most már csak az a kérdés, hogy a feltűzött tömeg figyelembeveszi-e ezt a határozatot. Valószínű, hogy a spanyol kormány hajthatatlansága és a tett katonai előkészületek következménye ez a határozat. Valószínűleg ezen intézkedések eredménye az a tanácskozás is, melyet a vatikáni spanyol ügyvivő Merry Vallal folytatott. A tanácskozás eredményét titkolják.

Madridból táviratozzák: San-Sebastianban minden házra kiragasztották az alcaide rendeletét:

Tilos minden csoportosulás, gyülekezés, tüntető felvonulás. Vasárnap reggel az utcákat katonaság fogja megszállani. Aki nem engedelmeskedik, haditörvényszék elé kerül.

Több gyalog- és lovasezred érkezett már is San-Sebastianba. Olyan a város, mint egy haditábor. Néhány ezer idegen jött vasuton a vasárnapi tüntetésre, de mivel a bask tartományokból a jelentések szerint alig tíz tizenötezer emberre lehet számítani, valószínűleg csöndesen fog elmúlni a vasárnap.

Akik az északnyugati vidékekről San-Sebastianba készülnek, csupa békés polgárok. Kivándulásra mennek a király nyaralóhelyére és előre örülnek, hogy ingyen utazhatnak. A klerikális párt ugyanis vasuti jegyeket és napi-díjat adott a tüntetőknél.

repet. Megszökött a hősnője a baritonistával, azért osztotta a leányomnak. — Nem neked való ez a szerep, kis leányom, nem tudod te azt eljátszani, — mondtam neki.

— De igen, apa, én el fogom játszani, — mondta szerény önérettel.

— És eljátszotta? — kérdezte lelkesedve Barnabás.

— El, — felelte büszkén az öreg. — Ismered a darabot, ugy-e, öcsém?

— Hogyne. Már tudom is Laci, meg a Berci urfi szerepét könyv nélkül, — dicsekedett a fiu.

— Laci, meg a Berci urfit, — ismételte gépiesen az öreg.

És arca hirtelen olyan merev lett, mint a halotté. S nagy, bágyadt tekintetű szeme, mely körül ezer ránc fut össze, vadul néz bele a kályha tűzébe.

A fiu megfordult kényelmes fekvéséből s két könyökére támaszkodva félelemmel vegyes érdeklődéssel leste az öreget. Nem merte megszólítani. Pedig éggett a kíváncsiságtól. A színháznál sokat beszéltek Kelemen bácsi érdekes multjáról. Valaha jó színész, híres énekes volt. De azután nagy bajba keveredett. Be is zárták hosszú időre. Őt már megkérdezni hiába való fáradság lett volna. Harapós volt az öreg, mint egy kiéhezett komondor. De Barnabás, miért, miért nem, megszerette. Elbeszélgetett vele igy sziesztázás alatt, a délelőtti próba s a délutáni

munka közben, de soha magáról nem szólt egyetlen szót sem.

— A Laci, meg a Berci urfit, — mormolta megint az öreg. — És Magdolnát fogjuk adni vasárnap... Magdolnát!... Hiszed-e, hogy az a gyerek tizenhét éves korában el merte játszani azt a szerepet, a parasztleányt, a bukott nőt és a vén részeges asszonyt egy személyben, egy tizenhét éves, ártatlan gyerek! Mert az volt. Ártatlan és jó, mint egy angyal! A földkerekség első művésznője lehetett volna, ha életben marad!

— Meghalt? — kérdezte félénken Barnabás.

— Meg, — felelte az öreg.

— És vöröskarikás, fájós szeme azonnal telefutott könnyrel.

— Régen?

— Husz esztendeje az embereknek; nekem: ma, tegnap, holnap és mindennap!

Keresztül fonta két durva, kékinges karját a szeme fölött, ahogy elnyulva feküdt a kemény deszkákon s hörgő, fájdalmas hangok szakadtak föl a szívéből.

A fiu némán, reszketve figyelte s nem mert megmozdulni sem.

— Meghalt! — zokogott az öreg. — Megölték... kivégezték... a hóhérok... gyilkosok!... Husz esztendeje és én tíz esztendeig ültem a börtönben... Hallottad, ugy-e, fiam? Bizonyosan azt mondták, hogy loptam, gyilkoltam. Ne nézz reám olyan rémülten, nem olyan nagy

dolog az. Minden ember életében van egy pillanat, mikor érzi, hogy ölni, gyilkolni tudna. De aztán mégis meggondolják a dolgot, mert féltik a bőrüket... gyávák és hitványok!... Gondolatban ezer halált kívánnak egymásra a legcsekélyebb ok miatt és valóságban nem merik megölni, széttaposni a kigyó fejét sem, a ki a halálnál is kegyetlenebb fájdalmat okozott mérges marásával. En nem voltam gyáva, nem voltam hitvány... Elég volt a kezemnek egyetlen szoritása, hogy az a nyomorult féreg ott vergődjék előttem és elszálljon silány testéből fekete lelke. Csak húsz éve történt és már senki se tud róla. A színészek gyorsan felednek, s nekem akkor más volt a nevem, más az arcom és más a lelkem.

Az öreg kimerülten elhallgatott és letörölte ősz szakálláról a ráhulló könnycseppeket nagy, vörös mintás keszkenőjével és némán tekintett föl megint a menyezetre.

Barnabás érzékeny, könnyen lelkesülő és rémüldöző gyerekszive kinosan összeszorult a szájalom, meg a félelem miatt. Es nem tudta megállni, hogy remegő hangon a legfőbbkésebb kérdést ne intézze az öreg Kelemenhez:

— Nagyon szerette a leányát, Kelemen bácsi?

— Szamá! — jajdult föl haragosan az öreg. — Még az állat is szereti a kölykét. És én ne szerettem volna azt az angyalt?! Ha a husom, vérem lett volna, akkor se szerethettem volna jobban.

A REPÜLŐGÉP HALOTTAI.

— Katasztrófák a levegőben. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

A napokban új halottja volt az emberi elme legbámulatosabb találmányának: a repülőgépeknek. Lezuhant a legvakmerőbb aviatikusok egyike, Kinet, aki a budapesti repülőversenyeken bámulatba ejtette a közönséget. A folytonos katasztrófák úgy látszik igazat adnak Voissinnak.

— Repülni tudunk, ez már kétségtelen; de attól még messze vagyunk, hogy a levegőt teljesen leigázhassuk. A legközelebbi jövődőt pedig borzalmasnak kell mondanom. A technikai tudás mai stádiumában elfognak pusztulni mindazok az aviatikusok, akikről komolyan beszélhetünk, akik nemcsak úgy tessék-lássék repülnek, hanem tudatosan, merész rekordokkal előbbre is akarják vinni a repülés tudományát és művészetét. Ferber, Delagrange, Le Blon, Farman, Blériot s a többi — mind a vértanúink lesznek, ha abba nem hagyják a repülést.

Ezt mondotta tavaly az öregebb Voisin, a francia aviatörök atyamestere, a johannisthali versenyen, amelynél együtt lehettem vele. Farman és Blériot — mindakettő tanítványa volt régebben — azóta visszavonultak műhelybe, iskolába s legalább egyelőre hat lábnyi magasságba se röpködnek... Ferber és társai pedig hat lábnyi mélységbe kerültek, a föld alá.

Optimisták azt állítják, hogy már végleg megoldott a repülés problémája. Hány kudarcnak az árán, mennyi véren, verítéken és emberáldozaton kellett megvásárolni ezt a „végleges” diadalt. A léggömb, utóbb a kormányozható léghajó és a repülőgép — mind busásan szedte áldozatát s még az a vigasztaló reményességünk se lehet, hogy tán lezárult a katasztrófák sora. Adózhatunk könyvekkel az áldozatok emlékének, de aggódni vagy félni csak úgy volna okunk, ha nem akadna többé senki, aki az emberiség javáért az életét kockáztatná.

Emlékeznek meg Ferber kapitányra, a francia katonai léghajós-osztály vezetőjére? Amikor Lefebvre lezuhant a magasból és

holtra zuzta magát, cikket irt róla egy párisi újságba. A következőket írja:

— Szomorú dolog, amikor azt kell látnunk, hogy így vágódik el tövében és az ifjuság teljében olyan energia, amilyen az övé volt. De ez a katasztrófa szerencsére már nem tudja föltartóztatni a szárnyra kapott törekvéseket. Legfőleg az a következtetés lehet, hogy kedvezőtlennek mutatja az amerikai rendszert, amely nem annyira állandó és automatikus, mint a francia. Az ezután következő balesetek se tartóztatják föl haladásunkat, sokkal jobban szomjuhozunk a levegőt, a végtelenséget és gyorsaságot, sem hogy földadhatnók nagyszerű fölfedezésünket, amelyre oly régóta vár az emberiség...

Olyan ember írta ezt, akin egy héttel később beteljesült a végzet, igazán lett rajta is az irás. De azért elegenden akadtak, akik a törekény gépre bízták életüket s akikben az ilyen katasztrófa inkább növeli, semmint lohasztja a dicsőségszomját. Vagy ez a szó nem helyes? Ejj, mit! — a levegő mártírjainál tragikus erejű még sok olyan kifejezés, ami egyéb relációknál már frázissá kopott... Hosszu s retentő lista — még ha nem is beszélünk a régi aeronautákról s a ballonok áldozatairól szintén hallgatunk.

Az aviatika első halottja Lillenthal, ez a kitünő német építőmester volt, aki primitív eszközökkel, törhetetlen buzgósággal legelőször próbálkozott a mi modern időkben a sárkánygéppel. Ennél a szárnyak nem kellett dolgoznia, csak az volt a rendeltetése, hogy a szél erejét vitorla módjára felfogja. De kiderült, hogy az olyan alkotás, amely kizárólag vitorla-repülésre van berendezve és minden hajtóerő nélkül való, nem haladhat a végtelen régiókban. Maga Lillenthal is rájött erre s a vitorlás röptűjét segédzárnyakkal kombinálta, amelyeket szénsavas motorral hajtott. Az aviatikának tudvalevőleg a gyorsfutamu explóziós motor adott hirtelen óriási lendületet. Szegény Lillenthal nem érte meg: 1896. augusztus 9-én lezuhant, miután az egyensúlyát veszítette. Az ő borzalmas halála miatt fordultak el a németek az aviatikától hosszú időre, — külföldön azonban annál több tanítványa akadt.

Angol tanítványai közül lett híressé Pilcher tengerész mérnök, aki, nemcsak rendszerében követte, hanem fátumában is. Percy S. Pilcher

1899. szeptember 30-án akarta bemutatni művészetét meghívott közönség előtt. Az első felszállása nagyszerűen sikerült, de másodszor heves szél támadt, amely hirtelen lehajtotta a sárkánygép egyik síkját. A masina megbillent, tiz méternyiről lezuhant és Pilcher másnap a belső sérülések következtében meghalt.

Kerek decenniummal később, ugyanebben a hónapban zuhant le a már említett Lefebvre a juvisy-i gyakorlótéren s pár nappal később Ferber kapitány, aki a legelső aviatikusok közé tartozott, nemcsak értékre nézve, hanem a szó időrendi értelmében is.

A probléma megoldásának korszakában érte utol a végzet, még pedig olyan körülmények közt, amelyek a véletlent vádolják. Nem a levegőben történt a katasztrófa, hanem a leszállás után. Boulogne-sur-Mer-ben, ahol repülőgyakorlatokat végzett. Akadály nélkül ért a gép földre, de nem állt meg rögtön, hanem tovább szaladt és beleütközött egy kőbe. A gép fölborult, Ferber kiesett és alája került. Egy fémrúd, amelynek a négyszáz kilogramm súlyú motort kellett tartani, átfurta Ferber altestét. Olyan erővel furódott belé, hogy a nadrágzsebében levő pénzdarabok összegömbültek. A kapitány még negyedóráig kinlódott.

A múlt év elején három katasztrófa is történt egyszerre. Delagrange Leon, az egykori szobrász és kiváló sportsman, aki Farmannal szemben két éve rekordot teremtett s először repült külföldön, tavaly január 4-én halt meg a bordeauxi pályán. Már a harmadik kört csinálta, amikor hirtelen szélvihar támadt, a gép husz méternyiről lezuhant. Ugyanez a monoplán Bleckwoodban nyolcvanhat kilométeres gyorsasággal repült. A vakmerő ember próbálkozásai rendszerint arra irányultak, hogy a széllel való megbirkózást kitanulja s a szél okozta veszét.

Hasonló módon pusztult el a spanyol Fernandez, de még tragikusabb volt az egykori auto-versenyző, Le Blon sorsa. Néhány próba után már díjat nyert a spaai, majd a doncasteri és a hallowpolsi versenyen. Issyben zuhant le, de hamar fölgyógyult. Onnan San Sebastianba utazott, hogy a tenger fölött repüljön; belesett a vízbe, de kifogták s egy nappal később ismét felszállt, anélkül, hogy kellő óvintézkedéseket tettek volna. Míg neje a partról figyelte, remekül repült a hullámok fölött; de a motor egy-

— Hát nem az édes leánya volt? — kérdezte csodálatos megkönnyebbüléssel a fiú?

— Nem. Találtam, — felelte mogorván az öreg. — Éppen a jutalomjátékom napján. A próbára igyekeztünk szegény, jó feleséggel. Ott ült szegényke az árokban, piros kis keszkenő volt a szőke haján és durva vászon ingecskéjéből kilátszott a sovány kis, kékfoltos karja. Valami lelketlen némbor tehetné ki az utszélre. Ugy egy esztendő, meg egy fél lehetett. Azt mondta a szegény feleségem, hogy az Uristen jósa küldte nekünk, mert hogy himlőben meghalt nemrég egyetlen fiunk, hogy ez a kis árva a mi gyermekünk lesz. El is kereszteltük mindjárt Magduskának, mert éppen Magdolna napján találtuk. És fölneveltük, mintna a saját szülöttünk lett volna.

— Igazán szép, nemes cselekedet volt! — lelkesedett Barnabás.

— Ostoba vagy, fiam! — vetette oda mélan az öreg. — Az emberek sohase követnek el szép cselekedeteket, csak ha örömről telik benne. S ugyan mi nemesség van abban, ha önzően a saját kedvem szerint cselekszem? Nekünk csupa gyönyörűségünk telt benne, neki pedig, szegény kis lelkemnek, sokkal jobb lett volna, ha ott pusztul el az árokban... Milyen jó, hogy szegény feleségem nem érte meg se az ő szomorú halálát, se az én gyalázatomat... Ambár, ha életben marad, talán minden más-képp esett volna...

Az öreg elcsendesedett és figyelte a zon-

gora-szót, mely időnkint elhalt, majd megint gyorsabb lett, végre egészen megszűnt.

— Jó lenne, ha valaki figyelmeztetné az asszonyt azokra odafent! — mondta haragosan az öreg. — Te megteheded, öcsém!

— Én a direktor úrról árulkodtam a nagyságos asszonynak?! kiáltotta rémülten a fiú. — Sohase merném.

— Hát majd én merem! — felelte dühvel Kelemen bácsi. — Pusztuljon a férgese! Hülyeség ezt árulkodásnak nevezni. Minden becsületes embernek kötelessége megakadályozni a gyalázatosságot!... Bár nekem is szóltak volna idejében... m kellett volna tiz esztendőt kemény rabszolgában töltenem és nem halt volna meg az egyetlen kis leányom!... De nem tudom, mi van ma velem, hogy annyit fecsegek, locsogok, mint a komikánéknak, vagy az énekesnő, ha újságíró lát... Te vagy az oka, öcsém, hogy Magdolnáról beszélél velem. Olyan ez a név nekem, mint a rossz komédiának a közönség tapsa: megvadulok tőle... Akkor este is Magdolnát játszottuk. Gyömbér Mihályt osztották nekem. A Lacinak az apját, a kit megöl a tulajdon fia az első felvonásban, mert nem akarja megengedni, hogy elvegye a szegény földhöz ragadt Magda leányt... Akkor már nem igen játszottam fiatal szerepet, legfőleg operettben. De hogy megszokott a balettonista, s hogy én betanultam, nehogy elmaradjon a darab és a leánykám vörösre sirja szép fekete szemét: „beugrottam” kedvéért. Baci urfit, azt a nyomorult gazembert, aki azzal a

hazugsággal, hogy ő mentette meg az akasztófára ítélt Laci életét, szerencsétlenné teszi szegény Magdát, ezt a jómadarat szerelmes színésznőnk, egy még nagyobb jómadár játszotta. Veszedelmes asszonyhódító, aki után törték magukat a fehérsépek.

Már két elvált és egy törvényes felesége volt valamely másik társulatnál. Mindig úgy öltözött, mint valami gróf és úgy bánt a nőkkel, mint a — kocsis. És az én finomlelkű, szelid kis leányom mégis beleszeretett. Már az egész társulat beszélt róla, csak én, az ostoba, nem vettem észre. Míg aztán egyik jóakaró kollégám — éppen Magdolna előadása közben — hírül hozta, hogy az a gazember meg akarja szöktetni a leányomat. Hogy egy levelet mutatott neki, melyben Magda írja, hogy kész vele szökni még az éjjel... Azt hittem, rém szakad az egész színházépület. Az én kis leányom, a ki tizenhat évig volt minden örömem, boldogságom, a kit a széltől is óvtam, egy kártékony lehellettől is oltalmaztam. Most egy ilyen hitvány alakért elhagy örökre!... Hiszen feleségül se veheti az a nyomorult!...

Az előadás azért csak folyt tovább és én mondtam a szerepemet, mint a szajkó, gépiesen és mégis jól. A szívem tele volt gyötrellemmel, fájdalommal s az a bánatos szerep jól illett hozzá. A leányom meg úgy játszott, mint a világ egyik legnagyobb művésznője! Az egész személyzet oda volt a bámulattól és irigységtől. A direktor a harmadik felvonás nagy végjelése után mint az örült rohant föl a színpadra

szerrőlmondta a szolgálatot és a gép lezuhant, Le Blon belefutott a tengerbe.

De az összes áldozatok közt legszomorubb a *Selfridge* sorsa. Ez a kis amerikai hadnagy a *Wright* Orville hivatalos megfigyelője és ellenőrzője volt. Arra vállalkozott, hogy *Wright* repülését megfigyelje és róla a kormánynak jelentést tegyen. *Selfridge* is konstruált ugyan aeroplant a legnagyobb titokban de amikor a *Wright*-fivérekét meglátta, lelkesedve szólt:

— Abba hagyok minden kísérletet, — fölösleges a *Wright*-ek műve után. Rá sem nézek többé a *Red Wing*-re.

Red Wing (vörös szárny) *Selfridge* aeroplánja volt amelyvel 1908. március 12-én végzett kísérlete óta tényleg nem törődött többé. A *Myers*-erőd gyakorlóterén szállott föl *Wright*-tel szeptember 18-ikán. A készülék — mint rendszeren, ha külön utast vitt — kissé nehezen emelkedett föl, de aztán gyorsan felszökött ötven lábnyira és a gyorsvonal sebességével háromszor körülrepülte a térséget. Amikor a negyediket tette meg a baloldali propeller eltört, — közvetlenül a beillesztés helyén. A gép nem tudta egyensúlyát megtartani, felbillent, és közben felfordult és már összetörve zuhant le a földre. A száz lábnyiról merőlegesen lezuhant aviatikusok a gép alá kerültek. *Wright* ballába és több bordája eltört, koponyája meghasadt, — de pár hónap múlva mégis kigyógyult. *Selfridge*, akinek fején s egész arcán végig húzódó seb volt, még az éjjel kiszivedett a *Fort Myer* kórházban. Ép így zuhant a fejére pár nappal azelőtt *Six* is.

Se szeri, se száma a szerencsésebb végű szerencsétlenségeknek. A rekord ebben *Santos Dumont*-é, aki a léghajózás és géprepülés terén egyaránt sokat kísérletezett. Senki, amióta a repülés problémája győzri az emberiséget, annyiszor le nem zuhant, mint ez a vékonydongájú, pehelykönnyű brazilai. Egy időben alig telt el hét anélkül, hogy Páris táján le ne pottyant volna. Egyszer a *Trocadéro* fölött robbant szét a ballonja, de a sajka két tűzfal alkotta szögletben akadt fenn s lovagló-helyzetben ült ott sokáig, amíg ki nem mentették. Máskor az *Eiffel*-toronyban akadt meg, mint valami dárdán. A sajka ide-oda ringott, ahogy a szél lóbálta, ég-föld között, mint valami új, furcsa *Mohamed*-koporsó. Hires balesete volt

és könyes szemmel gratulált neki. Pedig eddig csak a hitelezői látták sírni. Magda csak úgy lángolt a dicsőség mámorától. Önfelédten borult a nyakamba és forró, nálás szavakat mondott: „Mindent neked köszönhetek, apuskám!” — kiáltotta. Aztán elfutotta szép, nagy szemét a köny, mondani akart valamit, de aztán csak megcsókolta a kezemet és öltözője felé szaladt. De az egyik kulisszánál elfogta az a hitvány és sugott neki valamit. Magda igent intett és fölment a lépcsőn.

Az én szememet elöntötte a vér és ha meg nem kap a kollégám, hát széttiportam volna ott mindjárt. De így elkezdhetjük az utolsó felvonást és eljutottunk a darab végjelenéhez. Mikor összekerül *Magdolna* mint részeges, rongyos asszony, a husz évi rabságot szenvedett *Lacival*, meg mindkettőjük megrontója: *Berci urfi*. És a boldogtalan teremtés, örjöngő kétségbeesésében, arra ösztökéli volt kedvesét, hogy ölje meg azt a hitvány frátert. És én kezeim közt éreztem a torkát annak az embernek, a ki el akarja tőlem venni egyetlen kincsemet, a kit éppen olyan boldogtalanán, nyomorulttá akar tenni, mint a színpadon tett benünket... Éreztem, mint vonaglik iszonyattal kezeim közt, hallottam, mint fuldoklik ujjaim szorítása alatt, mint hörög kétségbeesetten, mint sikolt a leányom, zúgnak a kulisszák között, mint suttognak riadtan a nézőtér s mint válik csendes, nagyon csendes emberré az a boldogtalan... Aztán hosszú ideig nem tudtam semmiről semmit.

az, amikor a monakói fejedelem invitálására *Montekarlóban* gyakorlatozott a tenger fölött. Több szép forduló után hirtelen esni kezdett és a vízből halászták ki nagynehezen. Leghihetetlenebb kalandja tavaly január 4-ikén történt a *saint-cyri* pályán. Három fölszállása gyönyörűen sikerült. Aztán lejött, hogy a motor valami hibáját kijavítsa s újra fölszállt, — eltűnt a ködben. Negyed óra múlva automobilon jelent meg s a feje baloldalán erős vérzés látszott.

— Zavar nélkül repültem, — mesélte nyugodtan — amikor egyszerre a monoplan balfelének dróthálózata elszakadt, a gép lefelé fordult és gyorsan alázuhantam. Háromszor megfordultam a levegőben, de szerencsére úgy ültem, mintha ketrecben lennék s a dróthálózat megakadályozta kibukásomat.

Szerencsés balesetein inkább mulatott, mint boszankodott, a félelmet pedig egyáltalán nem ismerte. Utána legtöbbször *Blériot* zuhant le: tizennyolcszor.

A budapesti meeting versenyzői is csaknem kivétel nélkül többször pórul jártak már. Kevesen tudják, hogy *Laroche* bárónő, aki csak a minap zuhant le, ez évi január 4-ikén majdnem odaveszett. *Chalonsban* *Voisin*-gépén néhány kört berepült s a pálya szélén éles fordulatot tett, de a masina fölborult, az országútra zuhant, míg egyes részei fennakadtak a fákon. A bárónő eszméletlenül maradt a romok közt s hosszabb ideig feküdt belső fájdalmi miatt.

A magyarok nem ép leghátul vannak, ha nem is a repülő-, de a zuhanó-rekordokban. Ilyen baleset érte dr. *Alexis Vladimir* pancsovai orvost tavaly november 26-ikán, dr. *Kutassy Ágost* ugyanakkor s később is, a nemrég öngyilkossá lett *Pfitzner Sándor* és *Bokor Morrist* (Amerikában), *Adorján Jánost* és legsúlyosabban tudvalevőleg *Zsélyi Aladárt* a pesti meeting elején...

S amikor így felsoroltuk a könnyebb és halálos balesetek áldozatait, többé-kevésbé megilletődéssel kell gondolnunk azokra, akik valóban aktív katonái voltak a nagy harcoknak, de nem adatot meg nekik, hogy a diadal mámorát élvezzék. A mártírium nem tudja már szárnyát szegni a diadalmas törekvéseknek. Aminthogy a vasuti katasztrófák miatt nem

A kályhában parázsra izzott a nagy hasábra és a lobogó lángok kihunyása homályba borította a nagy, csupasz falu szobát. *Barnabás* fiatal szíve lázasán vert az elbeszélés rémsége és a hirtelen jött mély sötétség miatt. A zongora megint szólt. Bizonytalanul, egy ujjal, verték ki rajta a *Trubadur* bucsu-dalát: „Oh, a halálos óra soha se jó korán...”

Az öreg furcsa, kiénekel hangon dudolta hozzá a kísérletet.

A játék hirtelen megszakadt, mint mikor a gyorsan beszélő száj lezárul egy lopott csók miatt.

Kelemen bácsi dühösen rázta fölfelé bozontos üstökét és mintegy magában dűnyögte:

— Még ma este beszéllek az asszonnyal, ha el is csapnak miatta.

Barnabás nem szólt, csak magában bámulta az öreg hősieségéért.

— És a kedves leányból mi lett? — kérdezte hosszabb szünet után bátorságot merítve.

— Mondtam már, hogy meghalt! — riadt föl mérgesen az öreg.

— Öngyilkos lett? — kérdezte megint a fiu félénken.

— Hát azt hiszed, hogy nincsenek szívek, melyek mérge nélkül is megrepednek?!... Elég volt, fiu, aludjunk... Hogy mondja *Petur* bán: „Aludj öreg, ki tudja mire ébredsz!” Jó éjszákát!

áll meg forgásában a szárnyaskerék és az óceánba süllyedő hajók miatt nem mondunk le többé a tengeri uralomról, éppoly megtartjuk magunknak az étert is, a végtelen levegő-egyet, amely fölé véres hadjárat után terjesztjük ki szuverén jogainkat.

A levegő a miénk, de ép azért illő, hogy a diadal legmámorosabb perceiben is kegyelettel adózzunk mindazoknak, akiknek élete munkája, hősi erőfeszítése vagy tragikus halála is hozzásegítette az emberi szellemet ennek a legszebb diadalnak öntudatához.

T. K.

A pletyka halottja.

— Egy aradi család tragédiája. — Megrálgalmazott menyasszony. —

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

Mai lapunkban megírtuk, hogy *Kovaly István* aradi származásu ujvidéki mozdonyvezető öngyilkosságot követett el. *Kovaly* öccse, a 22 éves *Géza* alig pár hét előtt dobta el magát az életet. Mint most kiderült, úgy az első, mint a második öngyilkosság oka: a szerelemben keresendő. *Kovaly Géza* postatiszt tudvalevőleg azért vált meg az élettől, mert *Radnán* lakó menyasszonyát még nem tehetette feleségévé. A szülei arra kérték a fiút, várjon a házassággal, mert fiatal még. Erre a postatiszt öngyilkos lett.

Bátyja erőszakos halálát pletyka idézte elő. A névtelen levelek özöne juttatta kezébe a fegyvert. A vidéki élet legesufosabb betegsége a névtelen levél. Családok boldogságát tette már tönkre a rálgalmazó pletyka, amely gyávan, névtelen levélben támadja meg az embereket. A pletykának, névtelen levélnek legújabb két áldozata *Kovaly István* is, meg egy fiatal szabadkai leány, *Kovács Birkass Mária*, aki *Kovalynak* a menyasszonya volt.

A fiatalok már régebben összeismerkedtek és pár hónap óta jegyben jártak. *Kovalynak* a szolgálata miatt nagyon ritkán volt alkalma ahhoz, hogy együtt lehessen a menyasszonyával. Szatad napjait rendszeren *Szabadkán* töltötte és ilyenkor boldogan tervezgette a jegyespár a hamarosan elkövetkező esküvőre. Ez a boldogság azonban nem tartott sokáig. *Kovaly körülbelül két hét óta folytonosan kapta a névtelen leveleket*, amelyek a menyasszonyáról szóltak. Leírták benne, hogy menyasszonya hűtlen hozzá és azelőtt is könnyelmű volt.

Ezek a rálgalmazások teljesen megzavarták a szerencsétlen fiatalembert. Nem tudott hinni a rálgalmazó pletykának és nem mert bizni a menyasszonyában sem. Tépeldött, kérdezősködött mindenfelé, de sehogy sem tudott bizonyosságot szerezni.

Tegnap újból kapott egy névtelen rálgalmazó levelet. Ez teljesen földulta nyugalmát. Szolgálatának elvégzése után bement az egyik ujvidéki vendéglőbe és ott leveleket írt. Éjfél felé elment és az ujvidéki fűtőház előtt föbe-lőtte magát. A golyó halántékán furódott a fejébe és rögtön megölte.

Az egyik levélben a menyasszonyától bucsuzott el. Ma délelőtt adták át a szerencsétlen fiatal leánynak vőlegénye bucsusorait. Amikor megtudta az irtózatos tragédiát, sírógörsöskbe esett és csak nehezen lehetett lecsillapítani.

A szabadkai rendőrség most erőlyesen nyomozza a névtelen rálgalmazót, aki pletykájával két fiatal életet tett tönkre.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Malomtulajdonos mint nemzetközi zsebtolvaj.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 6.

Nem mindennapi jelenet játszódott le ma délelőtt a temesvári királyi ügyészség fogházának udvarán. Körülbelül husz rabot vezettek ki a cellákból az udvarra, ahol felállították őket egy sorba. Ezután a fogházfelügyelő egy fiatal barnaképű férfiúval a felállított foglyok felé sietett; tiz lépésnyire előttük mindketten megálltak. Az idegen egy pillanat alatt végigszemlélte a foglyokat s egy rabra mutatva, meglepve felkiáltott:

— Ez Isák Grescovici, a nagystilű gazember!

A szemlére azért volt szükség, mivel ma egy romániai rendőrtiszt egy, a temesvári fogházban büntetését leülő rabról megállapította, hogy nem az, akinek magát kiadta és hogy Romániában évek óta körözik.

Isák Grescovici alias Georgescu János egyike a legveszedelmesebb zsebtolvajoknak. Grescovici Romániában látott napvilágot s évek előtt állandóan veszélyeztette a romániai városok közbiztonságát. Amikor már a talaj égett a lába alatt, mert különböző büntettek miatt összesen öt évi fegyházra ítélték, Grescovici átszökött a magyar határon és az erdélyi Zalatna községben telepedett le, ahol mint Georgescu János szerepelt. Négy évvel ezelőtt a viharos multu ember egy gazdag zalatnai malomtulajdonos leányát vette nőül és társtulajdonosa lett az apósnak, de jó anyagi helyzete dacára is egyszer-másszor visszatért a régi mesterséghez, a csaláshoz, lopáshoz. Később feltűnt, hogy Georgescu évente többször átrándul Romániába, ahonnan mindig pénzzel megérakva tért haza. A magyar hatóságok is érdeklődni kezdtek iránta s azzal gyanúsították, hamis pénzt gyárt, amelyet azután Romániában értékesít. Közben a temesvári rendőrség is kezdett nyomozni, mert itt azzal gyanúsították, hogy Temesvárott 1908. évben egy asszony zsebéből 2000 korona készpénzt lopott ki.

A derék ember csakhamar a csendőrség kezébe került, amely beszállította a temesvári királyi ügyészségnek. A mult évben vont a említett bűnoselekmény miatt a temesvári kir. törvényszék büntető tanácsa felelősségre s bűnösnek találván, egy évi börtönre ítélte. A bukaresti rendőrséghez azonban időközben egy német nyelvű feljelentés érkezett, amely beugta, hogy Georgescu János, aki a temesvári fogházban van bezárva, azonos Isák Grescovicivel, akit a román hatóságok évek óta köröznek. Erre megindultak a tárgyalások Grescovici kiadatása iránt, de ezek nem vezettek eredményre, mert a magyar hatóságok a beküldött okmányokból nem látták beigazoltnak, hogy a Temesvárott bezárt Georgescu a körözött Grescovicivel azonos.

Az ügy végleges elintézése céljából a bukaresti rendőrség kiküldte egyik tisztviselőjét, Ventilla Joneszku rendőrbiztost Temesvárra, hogy állapítsa meg a kérdéses fogoly személyazonosságát. Ventilla ma érkezett Temesvárra s az előállított foglyok közül tiz lépésnyi távolságból ráismert Grescovicire, akit annak idején nagyon jól ismert. Ennek folytán a magyar hatóság Grescovici Isákot, ha büntetését leülte, át fogja adni a romániai hatóságnak.

§ Világossy József dr. bűnpőre. Budapestről jelentik: Az esztergomi káptalan és a kipótvárosi Bazilika sikkasztója Világossy J. dr. nemsokára szabad lesz. Hets Ödön dr. zárgondnok ma elterjesztést tett Világossy szabadonbocsátása érdekében. Ebben a beadványban Hets elmondja,

hogy a Bazilika kezelősége már 1908-ban tudott hiányokról. Az esztergomi káptalan pedig 1909. december havában tudta, hogy az ügyvéd a rabizott pénzeket saját óljaira fordította. Miután azonban ezek a cselekmények büntetőjogilag elévülten, kéri Világossyval szemben az eljárás megszüntetését. A vádtanács az elterjesztéssel hétfőn foglalkozik.

Az aradi egyetem a holdban.

A dicső Homérért hét város versengett,
Egyetem dolgában a kormány nem enged.
Iger főiskolát öt városnak, hatnak,
Pozsony, Pécs, Komárom, Esztergom, Győr kapnak.
A vértanu város iránt nagy a harag,
Nem kap egyetemet, árván marad Arad.
És szól a polgárnagy: „Fiam, Kovács Vince
Magyar kulturának büszkesége, kincse,
Reád mindenki ad,
Készíts instanciát.
Fejtsd ki benne végig,
Hogy sért minket végig
Ez a rút mellőzés.
Igazán nem járja,
A historiában nincsen ennek párja!“
Kovács tanácsnok ur sebtén tollat ragad
S rója a betűket: „Megérdemli Arad
A műgyetemet
A fekvése remek
A klimája csoda
Van itt nyolc ovoda
Gyárműhely füstölög
Tizenkettő benne
Égető szükség van
A műgyetemre.“
Rója a betűket Vince s meg nem téved,
Felhoz Arad mellett ezernél több érvet
A tábornokokat mind a tizenháromat
Vesztőhelyet, Lloydot, szalmapapirgyárat
Zálogházakat sorát és a Hitelbankot
Nem mulaszt el semmit megüt minden hangot
S ráajt a kéményre végül egy könyecseppet
Nem lehet képzelnéi érvül ennél szebbet.
Bizakodva várja mindenki a választ.
A tanács alkalmas helyeket kiválaszt
Száll a lakás ára
Sok orfeum dáma
Berendezkedik az
Itt tartózkodásra
Kovács Vince büszkén verdesi a mellét
Ugy hallik, valahol honatyának fellép.
S olyasmi történik, amit senki sem vár:
A műgyetemet megkapja Temesvár!
Egyedül a „Közöny“
Az, mely erre számít
Láthatják e képen
Az egyetem hol van:
Fenn a teli holdban
Hegedüli vígan
Aradi Szent Dávid!

Politikai arckép.

— Székely Aladár, a legújabb honatya —

— Fővárosi munkatársunktól. —

Arad, augusztus 6

Székely Ferenchez, az akkor még új igazságügyminiszterhez kellett egyszer mennem in tervjura. Sebtyben egy kávéházban megnéztem a lakjegyzéket. Csengery utca, a számra már nem emlékszem pontosan.

Az előszoba ajtaján egy kis réztábla csak ennyit mond: „Székely Ferenc.“ Már arra kezdtem gondolni, hogy a sok budapesti Székely Ferenc között rosszul néztem meg az igazságügyminiszter címét. Mégis becsengetek s a szobaleány egy dolgozó-szobába vezet. Eyszerű kis szoba, könyvszekrényekkel és egy nagy íróasztallal. Az íróasztal előtt egy magas, vöröses szakállu ur ül. Bemutakozom.

— Székely Aladár vagyok. Parancsol?

Azt hittem, tényleg rossz helyen járok. Hirtelenben nem jutott eszembe, hogy Székely Aladár Székely Ferenc igazságügyminiszter fia. Az egyszerű lakás és az, hogy egy miniszter szobájába minden névjegykérés, tudakeződés nélkül bevezettek, erőssé tette a gyanumat, hogy mégse a miniszter Székely Ferencnél járok.

— Székely Ferenc igazságügyminiszter ur ó excellenciáját keresem — mondtam.

— Az édes apám most alszik. Tegnap utazott és most pihen . . .

...Ekkor láttam először Székely Aladárt. Pár percig beszélgettem vele, de ez a pár perc is elég volt arra, hogy ezt a komoly, érdekes embert kissé megismerjem. Arról beszélünk, hogy mikor és hol találhatnám meg az édesapját, hogy még a legközelebbi lapban megjelenhessen az intervjú. Pár szavával olyan jártasságot árult el az újságírás technikája körül, hogy az egy nem újságírótól szokatlan volt. Azóta megtudtam, hogy Székely Aladár más dolgokban is ilyen jártas. Sokat tud és mindent alaposan tud. Szinte osodálatos, hogy ilyen körülmények között képviselő lett.

Mert ma délelőtt óta a királyi ügyészből országgyűlési képviselő lett. Az apja lemondott egyik mandátumáról és a bölcs marosvásárhelyiek, ha már minisztert nem kaphattak, siettek a fiát jelölni. Székely Aladár leutazott Marosvásárhelyre programbeszédet tartani és egy csapásra megmutatta, hogy ó nemcsak a miniszter fia, hanem ennél sokkal több: józan, modern, nagytudású politikus. Pedig nem is sokat politizált. Inkább közgazdasági és társadalmi kérdésekről beszélt, amikről bizony sokkal szükségesebb beszélni és gondolkodni, mint például a konzuli bíráskodás közjogi sérelmeiről. Programbeszéde után pedig elment a marosvásárhelyi Munkás Otthon-ba, beszélgetett a szocialistákkal és nem félt, hogy emiatt hazaárulóvá fogják kikiáltani. Ha ezt akarták volna tenni, megtehették volna már régebben, hiszen Székely Aladár egyik vezető tagja a Társadalomtudományi Társaságnak, a szabadgondolkodóknak és ismeretes róla, hogy nem egy kérdésben igen radikális nézetei vannak. De úgy látszik, ez nem ártott meg neki, mert a marosvásárhelyiek ma majdnem egyhangulag képviselőjükké választották.

Mindazok, akik ismerik, sokat várnak parlamenti szereplésétől. Ugy hisszük, a várakozás nem fog kielégítetlenül maradni. Ha munkát akar végezni az új kormány és az új többség, akkor olyan munkásokra van szüksége, mint Székely Aladár. Egyszerű emberekre, akik akarnak és tudnak dolgozni, igazi liberálisokra, akik megértik a ma szükségleteit, nem félnek a jövőtől és nincs mit letagadniuk a multból.

A feleséggyilkos orvos.

— Megcáfolt beismerő vallomás. —

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 6.

A feleséggyilkos angol orvosnak, Crippen dr.-nak ügye még mindig foglalkoztatja a világ sajtóját. Azt hiszik, hogy eddig nyilvánosságra nem jutott sok érdekes adat kerül napfényre, ha Crippent Londonba szállítják s épen ezért érdeklődik iránta a közönség oly szokatlanul. Érdekesen nyilatkozott ma Crippen védőügyvédje, aki ama nézetének adott kifejezést, hogy a gyilkos orvos dolga nem áll nagyon rosszul, mert hiszen nincs ellene közvetlen bizonyíték.

Távirataink ezek:

Londonból jelentik: Ma végre hiteles hír jött róla, hogy Crippen nem tett vallomást. A jövő héten lesz a kiadási tárgyalás a quebeci rendőrbíró előtt, mert Mitchell londoni rendőrbiztos csak hétfőn vagy kedden érkezik meg a szükséges okmányokkal. Daw detektív-felügyelő fogja visszakísérni a Royal George gyorsgőzösön Crippent és miss Le Nevet Londonba.

A leány vallatása sem derített világosságot a Hildrop Crescent titkár. A kiballgatásán jelen volt egy gyorsíró, aki miss Le Neve minden szavát jegyezte. Daw még most is meg van róla győződve, hogy a leány teljesen ártatlan. A londoni detektív-felügyelő harmadnapra meglátogatta Crippent a fogházban. Akkor már egészen nyugodt volt, élesen érdeklődött a fogház személyzeténél a kanadai viszonyok felől. *Dawtól könyveket kért és a detektív-felügyelő küldött is neki. Többek közt a bibliát is, amelyet Crippen késő estig olvasgatott.*

Miss Le Nevet Mac Carthy quebeci rendőrfőnök házából visszavitték a rendőrség körházába, mert ott nem alkalmatlanok neki a hírlapírók. A leány minden pénzét piperecikkekre és tálletekre költötte el. Mior Quebecbe érkezett, tizenkét font sterling volt nála s ez mind elfogyott.

Mr. Newton hírneves ügyvéd, a ki Crippen védelmét elvállalta, a következőket beszéli:

— Éppen szabadságra akartam utazni, mikor felkeresett egy nagykereskedő, Crippen jó barátja és megkért, hogy vigyem Crippen védelmét, barátai szívesen viselik a költségeket. Hajlandó voltam, de előbb táviratoztam Crippennek:

Londoni barátai engem kértek védőjéül és vállalják a költségek fedezését. Kész vagyok Önt védeni egy feltétel alatt, ha senkivel sem beszél ügyéről és megtagad minden felvilágosítást. Választ kér Newton.

— Fontosnak tartottam erre figyelmeztetni Crippent — folytatta elbeszélését az ügyvéd — mert noha tudom, hogy Daw felkiismeretes hivatalnok, aki nem alkalmaz kényszerítő fogásokat a vallatásnál, jól ismerem az amerikai praktikákat és tartanom kellett tőle, hogy Crippent vallomásra, hazug vallomásra kényszerítik.

Már meg is kaptam tőle a választ. Így hangzik: *Mr. Dawton ügyvéd London.* Szívesen fogadom védelmét és alkalmazkodom utasításaihoz. Barátaim szívesességét köszönöm. *Crippen.*

— Ma még nem mondhatok véleményt a bűnesetről, csak annyit, hogy nem tartom Crippen helyzetét kétségbeesítőnek, hiszen nincs ellene semmi bizonyíték. Ugyiszólván naponta távirati összeköttetésben állok védenceimmel.

Egy szó sem igaz abból, hogy bevallotta a gyilkosságot.

London, augusztus 6. Sikerült kinyomozni, hogy a Lewis and Burrows droguistacégnél maga Crippen vásárolta január 19-én az öt gram hyoseint. Állandó vevője volt ennek az üzletnek és hetenkint két-háromszor be szokott nézni a boltba s vásárolt egyet-mást, olyan holmit, a mire fogorvosi műtermében szüksége volt. Mikor ezt a mérget vette, szabály szerint beírta a mérgekönyvbe: Crippen, Hildrop Crescent 38. Sőt még egy megjegyzést írt hozzá: For Mynons. A Mynons-cég összeköttetésben állott Crippannel, s készítette számára a titkos gyógyszereket.

Londonból jelentik: Popper tanár vizsgálatai folytán kétségtelenül megállapítható, hogy a Crippen doktor pincéjében talált hulla tényleg az orvos feleségének hullája. A hullán több olyan anyajegyet talált, amelyek az azonosságot kétségtelenné teszik.

Pesti tréfák.

— Színház és orfeum. —

(Fővárosi levél.)

Higgyék meg, kérem, hogy semmi különbség nincs a kánikula és ama bolha között, amelyet úgy szólított meg az anekdótabeli izraelita polgártárs:

— Mondd csak kérlek, te bolondos bolha aki vagy, ha beteg vagy, miért ugrálsz és ha nem vagy beteg mit keresel az ágyban?

Az ember akkurat így van ezzel a kánikulával is. Ha ujságot kell írni, miért nincs esemény és ha nincs esemény, miért kell ujságot írni? De mivel arra még nem volt eset, hogy az ujságnak egyik vagy másik hasábjára üres maradt volna kellő mennyiségű események híján: bebizonyosodik az a régi igazság, hogy a kinek az Uristen hivatalt ad, annak eszt is ad hozzá. És akinek fővárosi jegyzeteket kell írni, az talál följegyezni való dolgokat, még a kánikulában is.

Itt van például az első színházi kommüniké. A nyári álmából lassan föltápáskodó szezon első életjele. A Királysínház már hirdeti, hogy aug. 13-án megkezdzi az új szezonját. Rossz nap. Babonás ember ilyenkor nem kezd semmiféle vállalkozásba. De a Királysínháznak nem árt a babona sem. És ez a 13-as kabala nem is olyan rossz. Mert ha megbukik az operett, a szerzőt azzal vigasztalják a barátai, hogy: hja, 13-án kezdődött a szezon. És ha viszont a színház csalódik a 13-as szám kablájában, akkor az igazgatót azzal vigasztalják: hja, csapni való volt az operett.

Igy aztán tökéletesen megérti az ember, hogy miért kezdik a kőszínházak az előadásokat ilyen kritikus napon és ilyen korán, amikor a nyaraló emberek még nyaralnak és Mészáros Giza még harminc kilót sem hizott a Lidón, csak mindössze harminckettőt.

Igenis, Mészáros Gizelle, a bájos vigjátéki szubrett expressz ajánlva bizonyította be, hogy milyen jót tett neki a pihenés. Tadniillik elküldte a fotografiáját egy tisztelőjének. A fénykép a tengerparton ábrázolja, amint a kedves művész nő a strandon áll és percenként egy dekával hizik.

De már nem a Magyar Színháznak hizik, hanem a Vigszínháznak, amely el-Csórtta a Magyar-tól. Nagy „Cs“-vel Csórtta el, ami arra is emlékeztet, hogy Csörtos is az idén már a Vigszínházban fogja lemondani az előadásokat.

De, hogy Mészáros Gizánál maradjunk, el kell azt is mondani, hogy mitől hizik ez a beszédes orru, fitos száju és cseresznyeszemű művész nő percenként egy dekát.

Erre nézve különböző táviratok váltódtak Budapest és Lidó között.

— Tejtől? — kérdezte az egyik távirat.

— Nem.

— Főzeléktől?

— Nem.

— Hát mitől?

Erre jött egy negyven oldalas levél, amelyben Grizelda körülményes receptet ad arról, hogy mitől hizik egy művész nő. Hát mit gondelnak kérem mitől? Attól, hogy Fedák játszik a kültelken Krecsányinál, amikor az Andrassy-uton 4526° Celsius meleg van és nem Mészáros Giza.

De térjünk vissza a színházi kommünikékre. Hát a Luxemburg grófjával kezdődik a kőszínházi élet. Ez természetes. Az emberek ingujjban fognak ülni a nézőtérén. Ez is természetes. De hol van Petrás Sári? Miért nem ő játssza Angéliát? Ez nem természetes. És az embert már súlyos aggodalmak gyilkolják, ha az ember nem tudná, hogy Petrás Sári is hizik. Csakhogy ő meg attól hizik, hogy Küry Klára játszik a másik kültelken, amikor az Andrassy-uton már 6432° Celsius meleg van és nem Petrás Sári.

De az igazság az, hogy ezalatt Fedák is hizik és Küry is gyarapszik, mert ők meg attól hiznak, hogy a többiek csak költik a sok drága pénzt a fürdőhelyeken, míg ők gyűjtik, egyre gyűjtik, mint szorgalmas méhecskéhez illik...

De hah! A kőszínházi kommüniké mellett: „szabad-e betenni, szabad-e betenni mondd“ az augusztusi szenzációk közé azt az édes hírt is, hogy nemsokára az orfiések is kinyit. Igenis kinyit. A Fővárosi is 13-án nyit ki. A Royal is 13-án nyit ki. Ah orfiések, ah szepiösek, hogy örülnek, akik még akkor is szalmaözvegyek lesznek és hitvesi hűségük utolsó cserepét ott tőrhetik össze az orfeum-kávéházban, egy pezsgőhűtőben és egy nem pezsgőhűtőben.

Jó lesz hazajönni a fürdőkből az asszonyoknak, mert a legnagyobb bajok lesznek, ha itt a legfőbb kánikulában megkezdődik a szezon és nem lesz, aki a szalmákat rendben tartsa.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

* Vilmos császár a modern drámáról. Berlinből jelentik: Vilmos német császár Wall Anny svéd írónőt reagalire hívta meg a „Hohenzollern“ fedészetére. A reggeli alkalmával érdekes kijelentéseket tett a mai színházi és irodalmi viszonyokról. A császár a stockholmi *Dagens Nyäter* szerint megelégedését, fejezte ki, hogy a realizmus kezdi erejét veszíteni a modern drámákban és az írók előszeretettel fordulnak a történelmi motívumok felé. A császár *Sudermann*-ról ezt jegyezte meg: „Sudermann irányt változtatott. A „Strandkinder“ egész új korszakot jelent költészetében. Aztán *Hebbel*t említette és ezt mondta: „A *Niebelungok*“ a legszebb dolog, ami csak német nyelven megjelent. Mindenkinél el kell olvasni ezt a drámát. Sajnos, kevesen ismerik Németországban, de a télen színen kerül drámája a berlini „Schauspielhaus“-ban. Az előadás minden tekintetben méltó lesz a költőhöz. Sajnálom, hogy *Wagner*unk nem az ő szövegét vette alapul trilogiájához. Mily gyönyörűen illeszkednék a wagneri zene ahhoz a hatalmas jelenethez, ahol a halott Siegfriedet beviszik a dombra és ahol Krimhilda elpanaszolja Hagennek a hős meggyilkolását.“

* Festőművész rendőr. Rác István aradi közrendőr, a büntető osztály gépirója egy esztendővel eze őt festészetni kezdett és pedig olyan ügyesen, hogy ma már, ha nem is kifestástan, de mindenesetre rendkívüli tehetségre való képeket fest. Rác most fejezte be a „Mégfagyott gyermek“ című képét, amelyet a város fesztévé való kiképzetésére adjon neki ösztöndíjat.

* A milliárdos. Henry Greville pompás, világhírű regénye magyar nyelven is megjelent most az Egyetemcske Regénytár vörös vászonfódeles könyveinek gyűjteményében. Ez a regény valóságos új világba visz bennünket, amely eddig még jóformán alig szerepelt az iroda-

lomban: Kanadába. Érdekesítő, mozgalmas történet keretében szinte észrevétlenül megismerkedünk Kanada különös életével, a hirtelen fejlődött nagyvárosok lüktető forrongásával, éppen úgy mint a pusztuló indián törzsek kóbor életével. A szerelem örök mindenható ereje a mozgatója Greville regényének és az öreg milliárdos két fogadott leányának, Zittának és Anniének szerelme és küzdelme a boldogságért, ennek művészi, gyönyörű leírása és a briliáns lélekfestés: egyszerre magas értékeket kölcsönöz az egész regénynek. A fordítást Tábori Kornél végezte, szép magyarsággal. A kétkötetes regény ára tejszetős vászonkötésben 2 korona 40 fillér. Kapható Singer és Wolfner könyvkereskedésében Budapesten, VI., Andrásy-ut 10. szám.

* Az Uránia új műsora. Mesés műsort mutat be vasárnap az Uránia színház. Nyolc számból álló műsorán a kinematográfia legszébb újdonságai szerepelnek. Helgoland szigete most először kerül a publikum elé, a természet kedvelőinek őszinte gyönyörűségére Erdeti látványosság számba megy a Julian-csoport, melynek sportmutatványai a szakember előtt is meglepetés számba mennek. Bámulatot fog kelteni az angol hadi flottáról készült legújabb felvétel, mely mesteri mozaífképben mutatja be a Dreadnoughtokat, ezeket a hajószörnyetegeket, az állami háztartások rémeit. Több kitűnő dráma és humoros kép egészíti ki a műsort és teszi rendkívül vonzóvá az Uránia előadásait. 241

Az utolsó minisztertanács.

— A politikai szünet kezdete. —

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 6.

Ma utolsó minisztertanácsot tartott a kormány a nyári szünet előtt. Sok ügyet kellett elintézniük, mert a tanácskozás három óra hosszáig tartott. A kabinet tagjai már holnap nem lesznek a fővárosban, elutaznak pihenni a nehéz munka után.

Mai hireink ezek:

Minisztertanács.

Budapesti tudósítók jelentik: A kormány tagjai ma délután tartották meg a nyári szünet előtt az utolsó minisztertanácsot, Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök elnöklésével. A minisztertanács, amely délután 5 órától este 8 óráig tartott, folyó ügyeket intézett el.

A marosvásárhelyi képviselőválasztás.

Marosvásárhelyről jelentik: Székely Ferenc igazságügyminiszter lemondása folytán ma volt az új választás. A választás eredményét Hofbauer Aurél elnök hirdette ki. Leadtak összesen 518 szavazatot. Ebből kapott:

Székely Aladár 472

Duha Barabás Ferenc 46

szavazatot és így Székelyt 426 szótöbbséggel megválasztották. Barabást, aki földműves ember, ma reggel léptette fel a függetlenségi párt.

Berzeviczy Albert utazása.

Budapestről jelentik tudósítók: Berzeviczy Albert, a képviselőház elnöke holnap reggel berzeviczi birtokára utazik. A képviselőházi elnök aug. 18-át kivéve, amikor Budapestre utazik, az egész parlamenti szünetet birtokán fogja tölteni.

A huszárosok a miniszterelnöknél.

Budapestről jelentik: Ma délelőtt a huszárosok körének egy küldöttsége jelent meg a miniszterelnöknél Vázsonyi Vilmos dr. vezetésével. Bittner János ipartestületi elnök fejtette ki, hogy a huszárosok és élelmiszer dolgok ösztökélte a mézárásokat a megjelenésre. Kérték a miniszterelnököt, eszközölje ki az élő

marha behozatali ügyének biztosítását. A miniszterelnök válaszában kijelentette, örül, hogy végre a huszárosok is belátják a drágaság tarthatatlan voltát. Kijelentette, hogy a memorandum tartalmát közölni fogja miniszter társaisal és fel fogja hívni őket is állásfoglalásra.

A horvát tartománygyűlés feloszlata.

Zágrábról jelentik: Tomasich dr. horvát bán jelentést tett a miniszterelnöknek a helyzetről. A jelentés konkluziója a tartománygyűlés feloszlata, ami sürgősen meg fog történni.

Nagyságák a rendőrségen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

A cselédekkel rendkívül sok baj van Aradon. Kétségtelen, hogy a baj oka rendszerint a cselédekben keresendő, azonban a nagyságák-se mentesek a bajt okozó szeszélyektől. Néha azonban a túlzott jóakarát rontja el a cselédet.

Vannak olyan helyek, ahol a cselédnek mindent megengednek, mindent megtesznek, nagy bért, korlátlan kimenőt, unokatestvére látogatását, kevés munkát, csak azért, hogy az ő kényelmük biztosítva legyen, hogy a rendes szórakozásukról, kávéházi délutánjaikról ne kelljen lemondaniuk. Jó lenne, ha ezek az asszonyok azokra az asszonytársaikra is gondolnának, a kiket nem kényeztetett el az élet, a kiknek a sorsuk mostoha, a kiknek ezer gonddal kell megküzdeni, hosszú éjszakákat átvirrasztaniuk, amíg a cselédnek valót előteremthetik, de mégis kell, hogy egyrészt kénytelenségből, másrészt társadalmi helyzetük miatt cselédet tartsanak. A cselédek elkapottságának ezek isszák meg a levét.

Egy része az asszonyoknak pedig a másik végtelbe esik, a cselédet agyendolgoztatja, szeszélyeivel kirozza és azt hiszi, hogy még a jobbágy-ság korát éljük, a midőn a cseléddel úgy bántak, ahogy nekik tetszett. Fogalma sincs arról a nagyzónságnak, hogy milyen kicsinyes, milyen durva, zsarnokoskodó asszonyok vannak és ezek is nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a leányokat a cselédpályáktól elriaszák. A rendőrségen tudnának erről egyet-mást elmondani.

Bealított például a napokban egy hölgy, nem holmi közönséges asszony, ezt még lehetne érteni, hanem előkelő tisztviselő felesége. Csomagot hoz, a miből körülményes lassúsággal végre kibontakozik egy torta, azaz egy tortaronsz. A rendőrtisztviselő látnoki sejtelmektől gyötörve, rezignációval várja a fejleményeket. A hölgy előadja, hogy a tortát a szakácsné elrontotta és ezért három korona hatvan fillért akar béréből lefogoi.

— De kérem, nagyságos asszonyom — mondja a rendőrtisztviselő.

Tovább nem is juthatott a beszédében, a szóáradat lavínja elsöpörte ellenmondását. Volt abban az előadásban szakácsművészet, szociológia, számoló tudomány.

Hogy abban a tortában hány tojás, mennyi csokoládé, mennyi cukor van, mik a tortasütés szabályai.

— De kérem — próbálja ismét a szerencsétlen rendőrtiszt.

Az urnó rá sem hederít.

— Tessék megkóstolni, nincs-e igazam.

A hivatalnokot csöndes borzalom járja át, biztosan azon tanakodik magában, milyen vétet is követett el ma?

— Éi nem értek hozzá, csak nem tetszik kívánni, hogy megkóstoljam. Azonban, ha úgy tetszik, hívhatok szakértőt, telefonálok Matzkynek.

Nem tetszett neki úgy. A rendőrtisztviselő idegei sincsenek acélból, nem látva más menekvést,

végre megítélte a követelést és a hölgy diadalmasan távozott.

Megjegyzem, hogy az ilyen fajta urinők a mellett megkövetelik a legkitünetőbb udvariasságot, mert különben följelentést tesznek a főkapitánynál, hogy nem úgy bántak el velük, mint uriaszonyokkal.

A kicsinyességet jellemzi még az is, hogy ha a cseléd elhagyja a helyét, minden elképzelhető és minden elképzelhetetlen dolgot levonnak neki. Akkor a kéthatosos csorba tányér átalakul sévresi szervizzé, amit csak nagyon drágán lehet megszerezni: a cserép fazék majolikává, az üvegpohár kristály szervizzé. És nem bánják ha, négyszer-ötször kell fölmenniük a rendőrségre, ha számlával kell a kárt igazolniuk, ha évekig volt is náluk a leány és három poharat tört el, de addig járnak utána, míg lefogják neki. A cselédpereknél kétharmad része pedig a házi fegyelem miatt zajlik le. Hány panaszt hallunk, ahol az asszony pofozza, úti vagy haját tépi a cselédnek, ha pedig a rendőrségen felelősségre vonják, letagadja. Nem mondom, vannak az életben pillanatok, amikor a leghiggadtabb ember is elveszti a hidegvérét és mefelfedkezik magáról, de ennek csak akkor volna szabad előfordulnia, amikor a körülmények maguk mentik a megtorlásnak ezt a módját. De a cseléddel szemben komolyabb ok nélkül tettelegességre vetemedni csakugyan nem a huszadik századba való. Mi jögon pofozza egyik a másikat? Csak azért, mert szolgálati viszonyban állanak egymással?

Nemrégiben a főkapitányságon szemtanúja voltam a következő jelenetnek, mely mint az emberi igazságtalanság kiáltó jele, mélyen bevésődött emlékezetembe.

Az urnó megpofozta cselédjét, megtépte a haját, mert soká égette a villanyt. A rendőrségen természetesen mindent letagadott, a cselédnek tanuja nem volt, ennél fogva az urnót nem ítélték el. Rikítóbb ellentétet el sem képzelhetni mint az urnót, előkelő, büszke asszonyt, csak úgy suhogott a selyemtől, mellette meg a nyomorult cselédet!

Mit érezhetett az a leány, a gyűlöletnek, elkeseredésnek milyen tüze égethette a lelkét, látva azt, hogy az ő igazsága nem igazság, hogy asszonya, a művelt, tanult uriaszony, akit ő különben lénynek tartott, mint jár el vele szemben és hogy itt, ahol bizalommal jött a törvény elé, azt hitte, hogy mindenkinek egyenlő mértékkel mérnek, itt sem igazság az ő igazsága. Az ő egyszerű lelke nem érti a paragrafusokat, csak azt tudja, hogy vele méltatlanság, igazságtalanság történt, hogy őt megbántották, — csoda-e, ha ettől kezdve ravasz, számító lesz és meggyűlöli az egész osztályt, melynek tagjai így elbántak vele.

TANÜGY.

(—) A Pozsonyi Női Felső Kereskedelmi Iskola. A Pozsonyi Felső Kereskedelmi Iskola által a múlt évben létesített ezen három évfolyamú női iskola, a gimnáziumok és reáliskolák felső osztályainak fókán álló nyilvános kereskedelmi szakiskola. Az intézetnek szervezete alapján érettségi bizonyítvánnyal elbocsátott növendékei nemcsak a szorosabb értelemben vett kereskedői pályára vannak minősítve, hanem a tisztviselői minősítéséről szóló 1883. évi I. t. c. értelmében többféle állami hivatal elnyerésére is. A fenntartó kamara a maga részéről mindent elkövet, hogy az új iskola végzett növendékeit közvetlenül az iskola befejezése után nagyobb pénzügyintézetekben, gyári és más vállalatoknál megfelelő állásokba helyezze. Az intézet alsó osztályába beiratkozhatnak oly növendékek, kik a polgári vagy felsőbb leányiskola negyedik osztályát legalább jó sikerrel végezték. A felvételi díj 40 korona, az évi tandíj 200 korona. Vidéki növendékek részére a fenntartó kamara az iskolával kapcsolatosan, minden tekintetben modern berendezésű internátust létesített. Ebbe az internátusba a növendékek csak korlátozott számban vétetnek fel. Az

internátusban az ellátás díja évi 1000 korona. Az intézet alsó osztályát a múlt évben 47 nő-vendék végezte. 8012

Aradi orvos

Ehrlich kórházában.

Polónyi Jenő dr. — berlini utjáról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 6.

Ehrlich professzor nagyszerű találmánya, az Ehrlich-Hata 606 az egész világon érhető fel-tűnést keltett. Természetesen elsősorban az orvosoknál, akik sietnek Berlinbe, hogy az új szer hatáát tanulmányozzák. Valósággal az orvosok bucsujáró helyévé változott Frankfurt és Berlin, ahol a preparátummal legbehatóbban kísérleteznek. Különösen Berlinben a Wechselmann szaratóriumban tanulmányozza sok külföldi orvos az oltási kísérleteket. A frankfurti kísérleti telepeken ugyanis főleg állatokon végeznek kísérleteket és preparátumot készítenek.

Aradról Polónyi Jenő doktor utazott ki Berlinbe és most megérkezése után igen érdekes dolgokat mondott el munkatársunknak tapasztalatairól.

— Hét napot töltöttem Berlinben az Ehrlich preparátum tanulmányozása végett. Naponta bejártam a Wechselmann tanár osztályára a Virchow kórházba, ahol maga Wechselmann professzor végzi az oltásokat és tart magyarázatokat a világ minden részéből összehozott orvosoknak. A fő kísérletező hely ugyanis Berlin és nem Frankfurt, amint általában hiszik. Frankfurtban többnyire állatokon végeznek kísérleteket és az új gyógyszer, az Ehrlich Hata 606-ot készítik. Az alatt a hét nap alatt, amit Berlinben töltöttem, rendkívül érdekes dolgokat tapasztaltam. Ott időzésem alatt vagy négyszázötven beteget oltottak be és a szer mindenütt kitűnő hatást tett. Azokat a reményeket ugyan, amelyeket eleinte különösen a laikusok a találmányhoz fűztek, a gyakorlat teljesen nem váltotta valóra, de a szer jósága minden kétségen felül áll. Különösen a primér stádiumban és a malignus eseteknél. A kórházban leginkább a szegény néposztályhoz tartozó embereket, napszámosokat, munkásokat és perditákat kezeltek, akik óriási számban tudnak most a kórházba és a legnagyobb hállával távoznak. És méltán, mert láttam betegeket, akiknek genyes sebti már az első befecskendezés után begyógyultak és a sebek helyén egészséges bőr képződött. Vannak visszaesések, olyanoknál, akiket ez előtt két és fél hónappal oltottak be, de ennek az az oka, hogy eleinte nem oltottak teljes dózissal, míg most teljes adagot 0,5 gramot fecskendeznek a beteg testébe. Az oltóanyagot a vállak közti vastag izmokba fecskendezik és elmasszírozzák, míg a fertőtlenítést jó tinkturával végzik. Az oltás maga nem fájdalmas, sőt utána se éreznek a betegek olyan nagy fájdalmat, hogy csillapítót kellene nekik beadni. A szernek a beteg szervezetére semmi visszahatása nincsen. A térdreflex az oltás után is rendez, se szembaj, se más szervi baj nem keletkezett az oltásból. Egyetlen eset fordult elő ott időzésem alatt, hogy az egyik beteg lábideghűdést kapott, de Wechselmann tanár állítása szerint ezt sem a preparátum idézte elő. A preparátumot egyelőre magánprakszisban nem alkalmazzák. Maga Wechselmann tanár perhorreszkálja legjobban, hogy az oltást már most magánorvosok is végezzék. A professzor állítása szerint még három-négy hónapi kísérletezésre van szükség, hogy a szer magánprakszisban is alkalmazni lehessen.

HIREK.

A női becsület.

*

Vessen az élet, de véd meg a becsületed! — Ezt a büszke és súlyos kötelességet a férfira rózza a társadalom s kardot is ad kezébe a kötelességhez, ha a szükség éppen úgy kívánja. De mit csináljon a szegény leány, akit a mai élet iszonyu harca férfisorsra kényszerített, mikor kiszakította a család köréből s az üzleti, vagy hivatalnokai asztal mellé, a tanterem, vagy az iroda gondjai közé vetette. Mit csináljon az egyedül álló, a kenyérkereső nő, ha az életnél is drágább értékét, a becsületét veszélyeztetni durva támadás, a rágalom sara, hitvány indulata. Különösen, mit csináljon, ha az apa, vagy a fitestvér sem állhat mellé, hogy férfiak módja szerint megtorolja a sértést s visszaverje a támadást. A postáskisasszony, az óvónő, a tanítónő és a többiek, mit csináljanak.

Két ut között választhatnak szegények: a járásbíró és a halál között. Hirtelen nem tudjuk megmondani, melyik ut a rettenetesebb. Mert szép a bírói igazságszolgáltatás és vannak törvények a megtámadott becsületre, de a rajtuk esett gyalázzal még nagyobb nyilvánosság elé állni, tárgyaló termekben védekezni és bizonyítani, sokszor a folyó hullámainál is felelmetesebb. Ide nem elég a lelki erő, a tisztaság tudata, az önérték büszkesége, ide valami halálcs elszántság kell, nagyobb annál, a mely a hidakra s a meredek partok mélysége felé viszi az ártatlanokat. Ne csodálkozzunk, ha a két ut közül többen választják az utóbbit, a rövidebbet, mint az előbbit, a mely hosszúsága mellett sokszor bizonytalan is a kimenetelt illetőleg.

Az újságok hírvivata és bírósági krónikája egyformán elkönnyveli a női becsület martirjainak sorsát, azokét is, a kik elégtételt kaptak, azokét is, a kik után már hiába kiáltoz a háborgó lelkiismeret. Mily ritka eset, mikor ez a lelkiismeret idejében megszólal, megalázkodik s a nyilvánosság, a törvény színe előtt bocsánatot kér tőle, akit megtámadott. Így kért a napokban bocsánatot egy vidéki óvónőtől egy ur, ugyanez, a ki előbb fölöttes hatóságánál följelentette, hogy a kisdédóvóban nem a gyermekkel foglalkozik, de az udvarlóival mulat és duhajkodik. A leány a bírósághoz fordult, a tárgyaláson kiderült, hogy a följelentő ur cselépletykára hallgatott, mikor meghurcolta az óvókisasszony jó hírnevét: készséggel és alázatosan beismerte ezt a bíróság előtt és ünnepiesen megkövette a leányt.

Ez az ur férfiasan és becsületesen cselekedett, de mennyivel férfiasabb lett volna, ha nem hallgat a szolgálók platykájára. Még szerencsése, hogy az óvókisasszonyban, akit megtámadott, megvolt a férfiaság s bátran és energikusan megvédte a maga igazát a nyilvánosság előtt is, ahol porlekedésre és védekezésre kényszerítették. Mert kitől kért volna bocsánatot a lovagias támadó, ha gyöngébb és érzékenyebb lélek füveghezába gázol bele.

A tanulság pedig mindebből az, hogy a magunk becsületét megvéderi, ha nehéz és súlyos dolog is, van egy ennél még nehezebb, még súlyosabb kötelesség, a mások, a gyöngébbek és elhagyatottabbak becsületének védelme. Aki az előbbinek eleget tesz, az csak fél férfi lehet, egészzé akkor lesz, ha az utóbbinak is becsülettel megfelel.

— Időjárás. Az aradi meteorologiai intézet jelentése szerint e hó 7-én az időjárás: változékony, szeles hűvös, sok helyütt esapadék.

— Vilmos császár és a cár találkozása. Frankfurtból jelentik: Vilmos császár és Miklós cár a friedbergi kastélyban fognak találkozni. A kastély körül megteszik a szükséges biztonsági intézkedéseket. A kastély fából készült kapuját vaskapuvall cserelek fel. Azokat az utakat, melyek nem feltétlenül szükségesek, elzárják. A kastély kertjében álló házikót dektivek számára rendezik be.

— Ajándék a királynak. Prágából jelentik: A szász király a maiseni porcellángyárban, a mely az uralkodó tulajdona, óriási porcellán vázát készített, amelyet augusztus 18-án, a király születése napján személyesen fog átadni Ferenc Józsefnek. A gyönyörű kivitelű váza két oldalán Ferenc József és a szász király nevének kezdőbetűje lesz, azonkívül művészi festmények fogják díszíteni.

— Török államférfi Budapesten. Budapestről jelentik: Kaszli Nedjid a török sajtóiroda főnöke, aki jelenleg Európa országainak fővárosait látogatja meg, az ottani sajtóviszonyok tanulmányozása céljából, ma reggel Budapestre érkezett. Délelőtt megtekintette a képviselőházat, este pedig a miniszterelnökségi sajtóirodába ment, hogy annak szervezetével megismerkedjék.

— Királyi elismerés. Ő felsége megengedte, hogy Manyay István belügyminiszteri osztálytanácsosnak saját kérelmére történt nyugdíjaztatása alkalmából buzgó és jeles szolgálataiért legfelsőbb elismerése tudtul adassék.

— A város félmillió kölcsöne. Mint ismeretes, a városi közgyűlés elhatározta, hogy a külvárosi utcák csatornázására 540.000 koronás kölcsönt vesz fel. A kölcsönügy lebonyolítása céljából a város több pénzintézetet ajánlattételre szólított fel. Az ajánlatok már beérkeztek és ezek a következők: A Magyar Jelzálog Hitelbank, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank közös ajánlatot tettek. A bankok folyószámla kölcsönt ajánlanak a mindenkori bankkamatlábnál 3/4% al magasabb percent mellett. Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár törlesztéses kölcsönt ajánl ötven éves amortizációval 3-35% kamat és 3% stornó mellett. A takarékpénztár a kötvényeket 96 os árfolyammal hajlandó beváltani. Az Aradi Első Takarékpénztár kölcsönt nem ajánl, de közvetítésre szívesen vállalkozik. Az Aradi Polgári Takarékpénztár törlesztéses kölcsönt ajánl 50 évre 5-20% kamattal és 25 évre 20%, azon túl 1/2% stornóval. A kötvényeket 96 1/4 árfolyammal váltja be. Az ajánlatokat a pénzügyi bizottság hétfőn fogja tárgyalni és a kölcsönügy a pénzügyi bizottság javaslatával már a szerdai közgyűlésen tárgyalás alá kerül.

— Új gyártelep Aradon. Mairovicz Emil kőfaragó ajánlatot tett a városnak, hogy bizonyos kedvezmények telepeben hajlandó dolsebesi, dévai és dítrói telepeit egyesítve Aradon egy kőfaragó és kőcsiszoló gyártelepet felállítani. Az építészeti bizottság mai ülésén foglalkozott az ajánlattal. A bizottság javasolja a közgyűlésnek, hogy a gyártelep céljaira az Ovár-téren adjon el ötszáz négyszögöl területet. Még pedig a fő utvonal mellett kétszáz négyszögöllet négyszögölenként husz koronájával, a többi háromszázat négyszögölenként nyolc koronájával. Tartozik az ajánlattevő a gyárat két esztendő alatt üzembe hozni, vagy amennyiben a gyár nem létesülne, a 8 koronás telek árát husz koronára, a huszkoronást harmincra kiegészíteni. Tartozik az ajánlattevő a telepet díszes kerítéssel ellátni, vagy ha az utvonalon épület lesz, annak terveit a szépművészeti bizottsághoz bemutatni. Javasolja a bizottság, hogy a gyár annyit időre kapjon városi adómentességet, amennyire állami adómentességet fog élvezni. Az adómentesség csak az üzemi épületekre szól. A gyárat azonban a füstképződést megakadályozó üzemművel kell ellátni.

— A hamburgi sakkverseny eredménye. Hamburgból jelentik: Ma volt a nemzetközi sakkverseny utolsó fordulója, amelyen már kiosztották a díjakat.

Ma a következő mérkőzések voltak: Duras győzött Köhnlein ellen, Niemzowits Speyer ellen, Marschall Jatesz ellen, Leonhardt Tarrasch ellen.

— A Spielmann—Dus Chotimirsky, John—Schlechter, Alechin—Salve, Forgács—Tartakower mérkőzések remivel végződtek. A függő partik közül Duras győzött Schlechter ellen, Dus-Chotimirsky pedig Leonhardt ellen.

A végleges eredmény a következő: Schlechter 11 $\frac{1}{2}$.

Duras 11.

Niemzowits 10 $\frac{1}{2}$.

Spielmann 10.

Teichmann, Marschall 9 $\frac{1}{2}$.

Dus-Chotimirsky, Alechin 8 $\frac{1}{2}$.

Forgács, Tarrasch 8.

Leonhardt 7 $\frac{1}{2}$.

Köhnlein, Salve, Tartakower 7.

Speyer 5 $\frac{1}{2}$.

John 5.

Jates 2 $\frac{1}{2}$.

A versenyre kitűzött 10 díj a következőképpen oszlik meg: az első díjat Schlechter, a másodikat Duras, a harmadikat Niemzowits, negyediket Spielmann kapja.

Az ötödik és hatodik díjat Teichmann és Marschall között, a hetediket és nyolcadikat Dus-Chotimirsky és Alechin között, a kilencedik és tizedik díjat pedig Forgács és Marschall között osztják fel egyenlően. A díjak több ezer koronát tesznek ki.

— A színház biztonsági lámpái. A városi építészeti bizottság ma délelőtt ülést tartott a színházban berendezendő biztonsági lámpák ügyében. A biztonsági lámpákra négy cég tett ajánlatot. Három magyar és egy bécsi villamossági vállalat. Az ajánlattevők a következők: Rózsa Géza (Budapest), Kornó József (Bécs), Ignis villamossági vállalat (Budapest) és Kalmár József (Arad). A bizottság megvizsgálta a mintául küldött biztonsági lámpákat és a cégek megbízottai külön-külön elmagyarázták szerkezeteik előnyeit. Valamennyi biztonsági lámpa között legcélszerűbb az Ignis vállalat szabadalmazott készüléke. A kitűnő magyar találmány minden tekintetben megfelel céljának és éppen azért úgy a fővárosban, mint a vidék igen sok színházában eredménytelenné alkalmazzák. Budapesten a zeneakadémián, a Fővárosi Orfeumban, a Vígsházban, a Magyar Színházban, a Folies Caprice orfeumban, az Uránia Színházban és a Párisi Áruházban és még több középületben van bevezetve. A bizottság tagjai ezt a berendezést igen megfelelőnek tartják, de ma még nem foglaltak határozottan állást, hanem a lámpákat tizennégy napra a tüzoltó állomáson próbára felszerelik. A tüzoltó főparancsnok és Herling Gyula mérnök a szükséges átszámításokat el fogják végezni és a lámpák használhatóságáról referálnak.

— Kolischer kán a magyar képviselőházhoz. Budapestről jelentik: Kolischer kán tudvalevőleg kérvényt adott be a képviselőházhoz, amelyben azt kéri, hogy a képviselőház kényszerítse Rakovszky Bélát a Kolischer elleni való sajtópör megindítására. A képviselőház háznagy hivatala azal küldte vissza a kérvényt, hogy a képviselőházhoz kérvényt csak képviselő ellenjegyzésével lehet benyújtani.

— Megszűnik a „Világ”. Budapestről megbízható helyről jelentik, hogy a Világ című fővárosi napilap, amelyet tudvalevőleg a szabadkőműves szervezet alapított, rövid időn belül megszűnik. A lap anyagilag nagyon megterhelte a páholyt, etikai szempontból pedig nem váltotta be ama reményeket, amelyeket a különben jól szerkesztett nívós laphoz fűztek.

— Hivatalos nyilatkozat a koleráról. Budapestről jelentik: A belügyminiszterium országos közegészségügyi osztályának vezetője, Bölc Gyula dr. miniszteri tanácsos ma a kolerajárvánnyal kapcsolatban kijelentette, hogy nincs veszedelem. A megyei egészségügyi intézmények eleve utját állják minden kolerajárványnak. Ujabb esetről szó sincsen. Mindössze annyi történt, hogy Odesszából, ahol most a kolera grasszál, hazaérkezett egy magyar artistanó. A határon leszállították, megfigyelés alá helyezték. Minthogy egészségesnek bizonyult, tovább engedték. A belügyminiszterium egyébként szigorúan utasította az ország összes hatóságait a kolera védekezésének lelkiismeretes, pontos betartására.

— Eljegyzés. Kovrig József császári és királyi 33. gyalogezredbeli főhadnagy eljegyezte Bakos Ilonka urleányt, Bakos Pál aradi Máv. főellenőr leányát.

— Kell Manó cég ajánlja párisi divat különlegességeit. Telefon szám 673. 652

— Goldschmidt hadnagy temetése. Bécsből jelentik: A tegnap öngyilkossá lett Goldschmidt Károly huszárhadnagy holttestét a helyőrségi kórház halottas házában helyezték ravatalra. Hétfőn temetik. A holttestet Mauerbe fogják szállítani s ott a családi sírboltban helyezik el.

— Magyar—lengyel barátság. Budapestről jelentik: Még ez év tavaszán mozgalom indult meg az iránt, hogy a magyar—lengyel testvériség ébrentartására és a két nemzet ipari és kereskedelmi összeköttetésének megszilárdítása céljából klubot alakítsanak. A múlt hónapban megalakult a magyar—lengyel egyesület, amely elhatározta, hogy alakuló díszközgyűlését az ősszel fogja megtartani. Az egyesület díszelnökül egy küldöttség Batthyány Tivadár grófot, elnököül pedig Baranszky Gyulát fogja felkérni.

— Halálozás. Mayer Sámuel Albertné szül. Stern Cecilia, augusztus hó 5 én este háromnegyed 7 órakor életének 46 ik és házasságának 26-ik évében rövid szenvedés után elhunyt Aradon. Augusztus hó 7-ikén délután 4 órakor temetik az Eötvös utca 2. számú gyászszobából az aradi izraelita temetőben.

— Törvény a párbaj ellen. Bécsből jelentik: Most kerültek nyilvánosságra az új osztrák büntetőtörvénykönyv javaslatának a párbajra vonatkozó intézkedései. Ezek az intézkedések roppant szigorúak és hasonlítanak az angol törvény idevonatkozó részeihez. Az új osztrák törvény is minden esetben letartóztatást és börtönbüntetést ír elő. A szabadságvesztés mellett azonban még súlyos pénzbüntetést szab a párbajozóra és bünteti úgy a kihívást, mint a kihívás elfogadását. A büntetés egy héttől egy évig terjedhető közönséges fogház és tizezer koronáig terjedhető pénzbüntetés lehet. Ezenkívül, ha a párbajt harsképtelenségig vívják, a fogház hat évig, a pénzbüntetés pedig huszezer koronáig terjedhet. Az új törvény kivételt csak a diákok párbajainál ösmer, amennyiben ezeket sportolásnak tekinti és ha ezeknél a párbajoknál megtörténtek a megfelelő biztonsági intézkedések, nem szab rájuk büntetést.

— Kitiltott kórházi szimulánsok. Budapesti tudósítónk jelenti: A belügyminiszter újabban ismét harminc szimulánsot tiltott ki az ország valamennyi kórházából három évi időtartamra. A kitiltottak nagyjából horvátországi és galiciai illetőségűek.

— Rendőr orvos — lóháton. Hozzá vagyunk szokva, hogy itt is, ott is szokatlanul érdekes reformokkal találkozunk. Ma Nagyváradon azért mégis olyan különös ujtás történt, ami bizonyára feltűnést fog kelteni és könnyen lehet, hogy rövidesen már az ország valamennyi városában utánozni fogják. A nagyváradai tisztiorvosi hivatal mától kezdve ugyanis katas lóval rendelkezik s bárhova, ahol hirtelen orvosi segítség szükséges, oda a tisztiorvos lóháton vágat. Az első ángliust is megmosolyogták, mikor az első esernyővel végigsétált az utcán. De ma már a praktikus ujtások nagyobb tiszteletben állanak s bármily szokatlan is legyen valami, azonnal pártolásra talál. Ilyen reform az is, melyet most Berkovits René dr. nagyváradai városi tisztiorvos óhajt megvalósítani. Az ötlet bármily szokatlan, már az első pillanatra is üdvösnek látszik nagy egyszerűsége mellett. Mindössze arról van szó, hogy a tisztiorvos lóháton siessen a balesetek helyére. A napokban történt, hogy valahol a Sötétág-dűlőn hirtelen elállt egy ember. Telefonáltak a rendőrséghez. De orvos nem tudott kimenni, nem volt kesi. Ekkor jött arra a gondolatra Berkovits René dr. tisztiorvos, hogy az egyik lovasrendőr lován siessen ki a Sötétág dűlőre. A gondolatot tett követte. Az ötlet pompásan bevált. Mellekesen megjegyezve Berkovits René lovas és könnyű volt a bravurt megeselekednie. Ma reggel újból igénybevette a rendőrség egyik hátsólovát és a külső gyártelepek egészségügyi szemléljét rövidesen körülfutotta. A sikeres próba most arra készítette a kísérletező tisztiorvost, hogy a tanácshoz beadványt intézzen, kérve, hogy rendszeresítsen a városi tisztiorvosi hivatal részére egy hátsólovát. A tisztiorvosi ló állandóan készenlétben állana s adandó alkalmakkor nyomban használatba vennék.

— Elköltözött aradi ügyvéd. Az aradi ügyvédi kamara közli, hogy Schmitt Sándor dr. ügyvédet Tóvisre történt elköltözése folytán az ügyvédek lajstromából törölte.

— A szerelem halottja. Budapestről jelentik: A szerencsétlen Ludmann Aladár öngyilkosságának előzményeiről többféle verzió kering még most is. Egy fővárosi esí lap ma állítólag megbízható helyről vett értesítés alapján a következőket írja: A szerelmesek sok ideig boldogan éltek Pesten. Három hét előtt Borszékyné Veldes am Saabe utazott, s onnantól naponta irt szerelmes levelet Ludmann Aladárnak. A hosszú távollét alatt Ludmann Aladárban feltámadt a féltékenység és ezt meg is írta menyasszonyának. Erre egy végzetes levél következett. Borszékyné a levélben kijelentette, hogy semmi esetre sem lesz Ludmann felesége. A szakítást tudató utolsó levél Révfülöpre érkezett. A kikoszorózott vőlegény csomagolt és elutazott Veldes-be. Abban a percben, amikor Ludmann Veldes-be érkezett, Gindelené és a leánya a Bécs felé induló vonatra szálltak föl. Ludmann utánuk. Mint már ismeretes, egyszerre szálltak meg a bécsi penzióban, persze külön-külön szobában. — A vonaton heves jelenetek játszódtak le, olyanoyira, hogy Mici asszony kijelentette volt vőlegényének, hogy megszakit minden érintkezést vele. A penzióban az elutasított fiatalember még egyszer megkísérelte a kibékülést, de sikertelenül. Levelet küldött be a szobaleánnyal Gindelenéhez, amelyben arra kérte az asszonyokat, hogy fogadják. De a válasz visszautasító volt. A lelkiileg teljesen megkínzott ember, mint a ki végleg leszámolt magával, benyitott Gindelenéhez. Ennyit kérdezett:

— Nem akar a feleségem lenni?

— Nem!

Ebben a pillanatban elővette revolverét és agyonlőtte magát.

— Kuruzsló, aki csak éjjel dolgozik. Temesvárról jelentik: A gyárvárosi Árok-utca 47-ik szám alatt lakik Kovács György, aki ezelőtt betegápoló volt. A saját feljegyzései szerint több temesvári családnál működött mint betegápoló; e foglalkozása közben aztán kedvet kapott a kuruzslásra. Elterjesztette magáról azt a hírt, hogy ő különösen gyógyít sebeket és egyéb betegségeket és csakhamar kezdtek látogatni a hiszékeny emberek. Hónapokkal ezelőtt már feltűnt az árok-utcai lakóknak, hogy Kovácsot sokan keresik fel és csakhamar kitűdött az is, hogy kuruzslással foglalkozik. Nappal azonban nem igen merete üzni ezt a mesterséget és ezért mindig az estéli órákra rendelte magához a betegeket. A forgalom az utóbbi időben már annyira növekedett, hogy Kovács a lakása elé lámpát akasztott ki, hogy éjjeli látogatói megtalálják. De éppen ez lett a vesztje, mert a lámpa most már a rendőrségnek is feltűnt és Knöbl rendőrőrmester nyomozni kezdett, hogy vajon mire való az árok-utcai házban a lámpa. A nyomozás azzal az eredménnyel járt, hogy Kovácsot tetten érték, amint Nikoits János nevű kereskedősegédet valami folyadékkal mosta. Nikoits azt vallotta, hogy öt napi husz fülér gyógykezelési díjért gyógyította Kovács és ma nyolcadszor volt nála. A rendőrség ekkor házkutatást tartott Kovácsnál és egész kosára való üres és tele orvosságos üveget, porokat, kötéseket, flastromot, fecskendőket, s. b. foglalt le nála. Lafoglaltak azonkívül egy jegyzőkönyvet, amelybe Kovács be szokta írni, hogy kiket gyógykezelt. E jegyzőkönyv első lapján a következő feljegyzés van:

Jegyzés, aki én általam meggyógyítottam a lábát:

Rosenfeld Béla Muzslai utca egy.

Neustadt Izrael kereskedő.

Jermovits V. (Nenádovits mellett.)

Blocher Ferenc.

Ezután következik egy csomó „hálanyilatkozat” olyanoktól, akiknek Kovács a lábsebét gyógyította. Ilyen hálanyilatkozatokat aláírtak:

Hink Rozália, Klein Berta, Gaml Anna, Roth János, Czimer Antal, Jankó Georg, Neustadt, Herschdorfer Pinkász, Kelemen István, Komancsek Miklós, Lux Magdalena, Sztojau Zsuzsanna, Majatovits Gizella, Turóczy Bónáné, Ambrus Sándor, Bugáriu Paulica, Odjác Mitru, Odjác Maca, Gácsér Antal és Julcsa, Schiffhauser Julcsa, Schiffhauser Alekszandra, Virágos Tóth Imre, Kebolyné, Georgevics Emilian, Oláriu János, Noldi János és neje, Ekert Jánosné, Todorovits Károly, Takács M. és neje. Kovács most a rendőrség foglya és a vizsgálat széles arányokban folyik a részletek kiderítése érdekében.

— Gyilkos apache. Párisból jelentik: A Sebastopol Boulevard-on, amely a nagy vásárcsarnokhoz vezet, tegnap délután öt órakor véres gyilkosságot követett el egy apache, melynek ketten estek áldozatul. Egy rendőr megállított egy bérkocsist és a gyors hajtásért felelősségre vonta. A kocsi éppen igazolni akarta magát, mikor a tömegből hirtelen előtört egy herkulesi termetű apache, revolvért rántott elő és három lövést tett a rendőrré, akinek a fejébe fúródott a golyók és halva rogyott össze. Pelletier polgári rendőr, aki éppen arra ment, rávetette magát a merénylőre, aki azonban egy lövéssel őt is leterítette. Óriási tömeg verődött össze. Rárohantak az apachera, kiesavarták kezéből a revolvért és ütlegeket zúdítottak rá. Csaknem halálra verte a feldühödött tömeg. Az elsőrendű rendőrök csak nagy nehezen tudták kiszabadítani. Az apachet Renard nak hívják, egyike a negyed legveszélyesebb csavargóinak.

— Gyilkoló álom. Resicáról jelentik: Navrinec erdőőr tegnap azt álmodta, hogy fatolvajok garzdálkodnak az udvar körüli erdőben. Az álom hatása alatt lekapta a falról vadászfegyverét és kirohant az udvarra. Az udvaron a félhomályban egy embert látott basurranni. Rásütötte a fegyvert az idegenre, aki éles sikoltással összeesett. Navrinec odaszaladt hozzá és rémülten ismerte fel benne sógorát Popescu Sándort, aki vele együtt labo. és a kora hajnali órákban tért haza.

— Rejtélyes gyilkosság. Londonból jelentik: Rejtélyes büntényről kapott távirati jelentést a „Daily Telegraph” Pittsburgból. Steward György dr. orvos lakásán tegnap két holttestet találtak. A holttest egyike az orvosé, a másik pedig egy félvilági nő, Eva Wallace-é. Az orvosi vizsgálat konstatálta, hogy a holttestek három nap óta fekszenek a lakásban. A büntény részleteit még nem sikerült kideríteni. Annyit megállapítottak, hogy az orvos el volt jegyezve és néhány nap múlva kellett volna megtertennie az esküvőnek. Az egyik verzió szerint Steward, aki évek óta bizalmas viszonyban volt Wallace Évával, megölte a szeretőjét és azután öngyilkos lett. De nincs kizárva, hogy mindketten rablógyilkosságnak az áldozatai.

— A tulbuzgó határrendőrség. Budapestről írják: Kedélyes, de egyúttal kellemetlen kalandja volt a napokban Viola Miksának, a fővárosban általánosan ismert újságíró kollégának, akit Bécsbe utazott. Egy kupában utazott Bloch Nelly kisasszonnyal, aki komornája kíséretében indult Bécs felé. A kisasszony régi ismerőse Viola Miksának és természetes, hogy az utazás unalmait közepette felújították a régi ismeretséget. A vonat ezalatt Pozsonyba ért. Pozsony határzéli város, egyik legfontosabb pozíciója a határrendőrségnek. Természetes dolog, hogy a határrendőrség itt buzgón működik. Amint a vonat megállt, belépett az elsőosztályú kocsiába egy határrendőr és körülnézett. A Bloch kisasszony komornáján akadt meg a szeme.

— Mutassa az igazolványait! — szölt az erélyes határrendőr.

— Nincs nekem igazolványom! A kisasszony társaságában utazom. Komornája vagyok.

Az erélyes határrendőr ezzel azonban nem érte be, hanem Bloch kisasszonyt a komornájával és Viola Miksával együtt, — aki igazolni akarta őt — leszállította a vasutról. Bevitték őket a határrendőrség irodájába s ott tudtak meg, hogy a komornát azzal gyanúsítják, hogy leánykereskedő. Hiába volt minden tiltakozás, hiába mutatták meg a podgyászigazolványt, hogy Franzensbadba készülnek nyaralásra, mind nem használt semmit. A vonatnak eközben indulni kellett. A társaság podgyászt az ablakon át kidobálták a kocsiból a határrendőrök és Viola Miksát és Bloch kisasszonyt meg a komornáját bekiűrték a határrendőrségre, nagy gaudumára a közönségnek, amelyek sorában csupa ismerősök voltak, többek között Kornfeld Pál báró, Beimel Sándor, akik szívesen igazoltak volna őket. Az eljárást megindították ellenük leánykereskedésért és Amerikába való kivándorásra csábításért. Természetes, hogy ez ügyből nem lett semmi, de elég volt az a nagy kelletlenység, amit az által szerezték az erélyes határrendőrök, hogy a vonatról leszállították a társaságot és a közönség szemeláttára gyanúval illeték őket.

— Véres templomépítés. Husztról jelentik: Dolhán most építik a gör. kat. templomot. Julius 31-én az állványok egyike leszakadt és a lezuhanó kövek és gerendák Popovics Mihály kőművest agyonütötték, több munkást pedig súlyosan megsebesítettek. A szerencsétlenség úgy történt, hogy négy macskás egy 180 kilogram súlyú faragott követ vitt fel. Amikor az állvány tetejére értek, a követ elejtették, az átszakította a deszkát és így a kő tovább esve, ledöntött egy gerendát, úgy, hogy az állvány összedőlt.

— Gyalog a világ körül. Ma délben Aradra érkezett Nejamed Aifred ruszosuki illetőségű fiatalember, aki nem kisebb dologra vállalkozott, mint hogy négy esztendő alatt Romániát, Törökországot, Északafrikát, Szerbiát, Ausztria-Magyarországot, Németországot, Franciaországot, Belgiumot, Olaszországot és Svájcot gyalog bejárja. Nejamed világméretű utjával a szófiai turista egyesület tizezer koronás díjára pályázik és utjában az eladott képes levelező-lapok árából tartja fenn magát.

— A Balatonba fult főtisztviselő. A Balatonnak, ennek a szeszélyes magyar tengernek, minden esztendőben megvannak a maga áldozatai. Most is újabb, tragikus esetről ad hírt egy balatonboglári távirat. Ipper Miklós, a budapesti Finn Oszkár cségnék főtisztviselője a Balaton legújabb áldozata. Mintegy három héttel ezelőtt ment le nyaralni Balatonboglárra a szüleivel együtt és a Berger-szállodában vett ki lakást. Ipper Miklós családos ember, öt gyermek apja, de a családja nem volt vele. Szenvedélyes uszó volt és szeretett csónakázni is. Tegnapelőtt délben is szinte ellenállhatatlan erővel ragadta meg a vágy a csónakázás után. Alig ebédelt meg, szüleit hívta csónakázni, de azok öreg korukra való tekintettel nem voltak hajlandók a nagy melegben a sportolásra.

— No jó, ha nem jöttök, megyek magam! — mondotta Ipper Miklós és csónakon nekiindult a szeszélyes magyar tengernek. Egy darabig látták az emberek, amint küzdött a hullámokkal, de azután elveszett a szem elől. Nem is törődtek vele, senki sem gondolt rosszra. Csak akkor tűnt fel a távolléte, amikor még uzsonnára sem érkezett vissza. Szülei ekkor már nyugtalanodni kezdtek és csónakosokat küldtek ki a keresésére. Ámde eredmény nélkül tértek vissza; a szerencsétlen embert elnyelte a Balaton. A főtisztviselő tragikus halála nagy részvétet keltett a balatonboglári nyaraló közönség soraiban. Öreg szülei egy darabig reménykedtek, hogy visszakerül, de tragédiáját kétségelenné tette az, hogy holttestét megtalálták a halászok.

— A csaló orvos. A budapesti rendőrségen ma Fiala József mezőkászonyi állomásfőnök felesége feljelentést tett Kovács Izsó dr. reklámorvos ellen. Fialáné évek óta betegeskedett. Nemrégiben feljött Budapestre és ott Kovács Izsó dr. orvoshoz fordult tanácsért. Az orvos azt mondta neki, hogy betegsége súlyos, de nem veszedelmes. Fizessen százhatvan koronát és menjen nyugodtan haza. Az orvosságokat majd néhány nap múlva utána küldi. Fialáné hazautazott és várta a gyógyszereket, amelyek egy hét múlva megérkeztek. Ötven kis doboz, valami fűféle dolog és egy kék üveglap. Használati utasítás szerint naponként egy doboz orvosságot kellett bevennie. Ezenkívül — hagyta meg szigorúan az utasítás — a beteg vegyen napfürdőt és tegye köldökére az üveglapot. Fialáné két hétig meg is tett mindent, de állapota ahelyett, hogy javult volna, napról-napra rosszabbodott. Amikor a családja látta, hogy Kovács gyógyszere csak árt a betegnek, felmentek vele Budapestre. Elmentek az orvoshoz, aki idegesen mondta, hogy mind az ötvenet vegye be, csak azután jöjjön és faképnél hagyta. Fialáné azonban Budára mentek, az Erzsébet-apácák kórházába, ahol Vladár dr. főorvos megállapította, hogy Fialánénak veleszületett szervi baja van, amelyet a kéthetes kúra csak komplikált. A becsapott asszony erre feljelentette Kovács dr. a rendőrségen. Hosszas tanakodás és kihallgatások után a rendőrség a vegykísérleti állomáson megvizsgáltatta szert. Itt megállapították, hogy Kovács gyógyszere közönséges tea. Az orvos ellen most a közegészség elleni kihágás miatt indították meg az eljárást.

— Olyan egyének, akik sokat ülnek és kevés mozgást végeznek, majdnem mindannyian néhez székelésben szenvednek. Egy fél pohányti természetes Ferencz József-keserűviz reggelenként éhgyomorra használva, megszünteti a bél renyhességét anélkül, hogy más orvossághoz kellene folyamodni.

A „Medical Mirror” című amerikai orvosi szaklap ezért a következőket írja:

„A természetes Ferencz József-keserűvizre minden székrekedés meggyógyul.” 2581—VI.

— **A vigyázatlanság áldozata.** Megirtuk tegnapi számunkban, hogy Lassu János mikalakai lakos a radnai vámnál vigyázatlansága miatt a hegyaljai motoros kereké alá került. Lassu oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy még az éjjel meghalt a kórházban.

— **Megszökött lelencek.** Aradmegye hivatalos közlönyében a következő körzés jelent meg ma:

A pécskai járás főszolgabírójától. Az állami gyermek-menhely igazgató-főorvosának értesítése szerint Hegedüs János ez évi július hó 23-án a dombegyházi telepről megszökött. Megkeresem az összes társhatóságokat, miszerint nevezettet hatóságuk területén nyomoztatni s kérem öt feltalálása esetén az aradi állami gyermek-menhelybe szállíttatni. A — boro-jenői járási főszolgabírótól. Majoros Lidi borojenői lakosnak kiskoru Majoros Mihály nevű fia, a ki az aradi állami gyermekmenhelyből Szultán Andrásné ópécskai lakoshoz lett kitelepítve, tápszüllőjétől 1909. év december 30-án megszökött és azóta feltalálható nem volt. Körözését s feltalálása esetén az aradi gyermek-menhelybe való visszazállítását kérem.

— **Ékszerlopás a vonaton.** Eperjesről jelentik: Az eperjes-bártfai vasuti vonalon egy fővárosi ékszerész megismerkedett egy jól öltözött fiatal emberrel. Bártfán, a hova utaztak, közös szobát vettek. Mire reggel az ékszerész fölébradt, lakótársa eltűnt és magával vitte az ékszerész rubáját is, úgy hogy az ékszerésznek a pincérről kellett ruhát kérnie. A rendőrség azonnal intézkedett a tolvaj elfogatására és sikerült is Magyarországra letartóztatni. Kint, hogy Kun Lajos az illető, kit a budapesti, kecskeméti és pestvidéki törvényszék körözött. Kunt az eperjesi fogházba szállították, a hol fölakasztotta magát és meghalt.

— **A kivándorlás kerítői** című cikkünkre vonatkozólag a következő sorok közlésére kért föl a Nagyszabeni Földhitelezet:

Tisztelt szerkesztőség! „A 175. sz. b. lapjában A kivándorlás kerítői” című felirattal megjelent közlemény intézetünket illetőleg helytelen állításokat tartalmaz melyek kiigazítása iránt felkérjük. Mindenekelőtt nem való, hogy egy kivándorlónál intézetünk által kiállított utalvány egy Amerikába szóló hajójegyre találtatott volna, mert ily utalványt intézetünk sohasem állított ki és egyáltalában nem foglalkozik és nem is foglalkozott soha a kivándorlás elősegítésével. A ki ezen kérdés iránt érdeklődik, forduljon az illetékes hatóságokhoz, melyek állításainkat a teljes tartalom szerint igazolni fogják.”

— **A lippai kórház érdekes halottja.** Temesvárnak egy tipikus, általánosan ismert alakja halt meg ma reggel a lippai kórházban. A kegyetlen sorscsapás tragikus véget mért erre az emberre, aki pedig egész életén át mindig vidám, jókedvű volt. A fürge Husserl készítette a legszebb diszítések, drapériákat, diadaliveket és a szakmájában határozottan mester volt. Sőt ezermester volt, mert értett minden foglalkozáshoz. Ügyes és elismert kereskedelmi zsenit áruít el. A szerencsétlen ember körülbelül félév előtt hirtelen megtébolyodott. Nagyzási mania ütött ki rajta és olykor királynak, hadvezérnek, milliommosnak adta ki magát. Amikor állapota rosszabbodott, beszállították a temesvári kórházba megfigyelő osztályába. Rögeszméjéitől itt sem szabadult, sőt olykor dühöngeni is kezdett. Egy hét előtt a lippai kórházba szállították, ahol ma reggel csendesen elszendergett örökre. Tegnap este lefeküdt cellájában és reggelre halott volt.

— **Magas jutalék mellett ügynököket,** utazókat keres ablak-redőnyök elárúsítására Schilling Simon és Társa ablakredőny gyára, Budapest, Gróf Zichy Jenő-utca 16., hová írásbeli ajánlatok és megrendelések intézendők. 6707

— **Náder J. késműves** Arad. (Minorita palota.) Borotvák, ollók, zsebkések gyári raklára. 1881

— **Szilágyi és Diskant** miskolci gépgyáros cég könyökszerkezetű és víznyomású kütűnő szőlősajtóra, valamint a legújabb „Villám” központfutó bogyzó és zuzógépére felhívjuk az olvasóink figyelmét. Kiemelendők különösen a cég által feltalált és készített „Kossuth”, „Kincsem” és „Hegyalja” borsajtók, nemkülönben a nagyüzemi sajtóláshoz készített Rákóczi „kettős kosaru” sajtók, amelyeknél a régi világ fából készített sajtója nagyszerűen egyesítve van a legújabb technika vívmányaival. A sajtók felső része acél, alsórése faszervezet. Ennek fogva a must sehohsem érintkezik vasrészekkel, hanem csak a fával, ami a must színét, ízét, zamátját nem befolyásolja. A törkölyt sem kell összevagdálni, hanem kisebb darabokban is könnyen ki lehet venni. Az 1901. évi temesvári, az 1902. évi egri és pozsonyi II. mezőgazdasági országos és az 1906. évi nagyváradi kiállításon, valamint az 1907. évi pécsi kiállításon a cég borsajtói elsődíjjal, aranyéremmel lettek kitüntetve. A cég izlases árjegyzéket kívánatra minden érdeklődőnek megküldi. 2780.

— **Az északi és déli sark között** nem oly nagy a különbség, mint a puha fapadlók között, ha azokat a három óra alatt gyönyörű és tartós fényvel száradó valódi Eisenstädter-féle padlófénymazzal fényezzük, vagy ha valami más csekély értékű anyaggal vonjuk be. Az Eglasine padlófénymaz minoen nagyobb festék és fűszerkereskedésben kapható. Egyedüli gyáros: Eisenstädter Testvérek fénymazgyára Bécs, IV/1. Ügyeljen a védjegyre, amely egy páncélos lovagot ábrázol és minden dobozon látható. 6734

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

— **Az átutazók figyelmét** tisztelettel föl hívjuk arra a körülményre, hogy az Aradi Közlöny a vasuti állomásnál nem a csomagszállító részvénytársaság alkalmazottjánál, hanem lapunk külön megbízottjánál kapható az állomás előtti téren.

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél és hurutos bántalmaknál kütűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

SCHULTES ÁGOST Selye-Lipősei Salvator-forrás vállalat, Budapest, Rudolfsplatz 8.

MULATSÁGOK.

(=) **Az erzsébetvárosi polgárság** egyrésze ma, szombaton, a városi legi vendéglő osztertermében, Arad városában még a 1848/49-iki elszegényedett agyhonvédek segélyezésére, jótékony célú zártkörű nyári mulatságot rendezett, amely szepen sikerült.

(=) **Hangverseny a nyári szinkörben.** Az aradi Munkás-Othon, az aradi Acsev. Dalkör, a Waggongyári Dalkör és Zenekar, valamint az aradi „Ébredés” Dalkör által a Nyári Színházban augusztus 14-én délután 5 órakor nagy monstre hangverseny lesz rendezve Arad törvényhatósági bizottságának tiszteletére. Műsor a következő: Nyitány. Előadja a Waggongyári zenekar. Üdvözlő dal, Zoltay Mátyástól. Éneklék a Dalárdák. Üdvözlő beszéd, Tartja Varga Ferenc Reményhez. Hoppe Rezsőtől. Éneklék a Waggongyári Dalárda. Haydn: Vonós négyes. Előadja Dávid István főgymn. tanár, Zoltay Mátyás karnagy, Dávid Sándor és Káptay Gyula. Párisi ifúság. Éneklék az Acsev. Dalárda. Kuplék: a) A családpa nyaralása. Eredeti kuplé. Szövegét írta Delta, zenéjét szerette Kissoday Gábor; b) A lencse dal. Éneklék Mayer Antal, zongorán kíséri Zoltay Mátyás karnagy. Népdal egyveleg, Zoltay Mátyástól. Éneklék az Ébredés Dalkör. Magyar Ábránd, Ákos Lászlótól. Előadja a Waggongyári Zenekar. Tavasz. Apt Ferentől. Éneklék az Acsev. Dalárda. Kuplék: a) Weisz Adél. Irta: Zerkovics Béla, b) Nyári szerelem. Eredeti kuplé. Éneklék Mayer Antal, zongorán kíséri Zoltay Mátyás. Kertem alatt, Lányi Ernőtől. Éneklék a

Waggongyári Dalárda. Beriot. Kilencedik hegedű hangverseny. Hegedűn előadja Dávid István főgymn. tanár. Zongorán kíséri Zoltay Mátyásné urnó. Dalolj proletár, Novák Károlytól. Éneklék az Ébredés Dalárda. Kuplé. „A Leövey manikürje”, paródia. Szövegét írta Faragó Rezső hírlapíró. Éneklék Mayer Antal, zongorán kíséri Zoltay Mátyás karnagy. Rákóczi induló, Ákos Lászlótól. Előadja a Waggongyári Zenekar. A konferenciér szerepet Mohos Agoston fogja betölteni. Helyárak: Földszinti páholy 10 K. I. emeleti páholy 8 K. Támlásszék 1—4 sor 2 K. Támlásszék 5—10 sor 1'40 K. Támlásszék 11—14 sor 1'20 K. Támlásszék 15—22 sor 1 K. Erkély 1. sorban 1'20 K. Erkély 2—6 sorban 80 fill. Erkély 6—10 sorban 60 fill. Polgári álló 60 fill. Deák és katonajegy 40 fill. Karzat 20 fill. Jegyek előre válthatók: Augusztus 7-én, vasárnap délután három órától a téli színház pénztáránál, továbbá Kerpel Izsó és Ingusz I. és fia könyvkereskedéseiben minden nap. Tiszta jövedelem az aradi Munkás-Othon épület építkezési alapjára fog fordíttatni. A hangverseny esti fél 8 órakor fog végződni.

VITA FORRÁS

SOSKUT VASMEGYE

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegnek köszvény hólyag- és vesebetgeknek.

Felpohár VITA-forrás a gyomorerést azonnal megszünteti. A vállalat tulajdonosa: 2925

„CONSUM” kereskedelmi részvénytársaság Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10—13.

Főraktár: Nagy Farkas cégnél Aradon.

Kapható minden jobb fűszerüzletben és gyógyszerárakban.

TARKASÁGOK.

(A nagyon udvarias férfi.) Az autobusban hangzott el ez a beszélgetés. Egy nagyon kövér ur utazott a zsufolt kocsiiban s egyszerre csak megjelenik három hölgy. A nagyon kövér ur föllállt és készségesen engedte át a helyét.

— Igazán, ön végtelenül udvarias, — mondta az egyik nő. — Én nagyon becsülöm az udvarias férfiakat.

— Az én bátyám is ilyen előzékeny, udvarias ember, — mondja a másik hölgy.

— Az nem lehet, — feleli a nagyon kövér ur. — Olyan udvarias férfi nincs több Aradon mint én.

A hölgyek egyike szólt:

— De talán...

— Nem... nincs több olyan — mondja még egyszer a széles bácsi. Mert ha én az autobusban fölkelek, egyszerre három hölgy foglalhatja el a helyemet.

(Csak önállóan.) Egy aradi urról szól ez a történet, olyan aradi urról, aki a legnagyobb lumpok közé tartozott, de aki a házasságban valóssággal báránnyá szelidült. Azt mondják róla a jóbarátai, hogy nem is tud a felesége nélkül gondolkodni. Semmit se tesz anélkül, hogy az aszszony véleményét ki ne kérné.

Azt mondják, hogy a napokban ez az ur a feleségével elment öröznizni. Megittak már vagy három pohár sört, amikor a pincér megkérdezte a férjet:

— Parancsol még egy pohárral?

A férfi nagyon zavart volt. Nem tudta: mit feleljen. Ekkor hirtelen a feleségéhez fordult:

— Mond mamukám — szólt negédesen — mit gondolsz, szomjas vagyok-e még én?

(Az okos fiú.) A Karcsi gyerek összehozta a paraszt fiukkal, akik jól összekarmolták. A hadakozást az ablakból látta a

fiu apja, aki különben főpincér egy nagy kávéházban.

Amikor Karcsi bement, az apja szemrehányást tett neki.

— Te haszontalan, — mondta haragosan — hát mindig verekedsz?

— Én verekedek? Hiszen én senkivel se verekedtem, — hazudta a kis fiu szemtelenül.

— Hiszen láttam az ablakból, hogy jól elvertek, — felelte az apja. — Nem szégyeled magad, hogy tíz éves korodban már hazudsz. Látd, mikor én olyan fiatal voltam, nem hazudtam.

— Nem? — kérdezte a gyerek — hát te apa hány éves korodban kezdted el hazudni?

1951

GAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— A világ gabonatermése. A m. kir. földmivelésügyi miniszteriumhoz a cs. és kir. konzulatusoktól beérkezett jelentések alapján a világ gabonatermése a következő:

Románia: A foksáni cs. és kir. alkonzul jelenti, hogy a huzasabb ideig tartó szárazságban sokat szenvedett vetések a később bekövetkezett esős és hűvös időjárásban annyira megjavulnak, hogy nagy átlagban kielégítő terméssel fizetnek. A jassyi cs. és kir. konzul jelenti, hogy a július hó első felében uralkodó nedves, túlságosan csapadékos időjárás folytán az aratási munkálatok nagyon akadályoztattak és ennek köve kezében a terméskilátások főleg minőség tekintetében lényegesen csökkentek. A tengeri, bár rohamosan fejlődött, igen gazos lett; általában panaszkodnak, hogy megművelés az összetört ódott munkálatok miatt idejében nem végezhetők el. A lekaszált takarmányfelék is tetemesen károsodtak a sok eső miatt; néhol tönkrement a széna. Az **Amerikai Egyesült Államok:** A newyorki cs. és kir. főkonzul jelenti, hogy a terméskilátások általában rosszabbodtak, a buza különösen sokat szenvedett szárazság és hőségtől, úgy hogy a múlt évvel szemben, bár a bevetett terület közel 1 millió hektárral növekedett, lényegesen kisebb termelés remélhető. A zabterméskilátások is csökkentek. A tengerivel bevetett terület mintegy 2 millió hektárral nagyobb; a terméskilátások közepesek. **Nagybritannia:** A liverpooli cs. és kir. főkonzul jelenti, hogy az időjárás kedvezőbbre fordult és most a vetések fejlődése kielégítőbb, mindazonáltal az előző sok eső főleg a szénafélékben jeleltékeny kárt okozott. **Oroszország:** A moszkai cs. és kir. főkonzul jelenti, hogy kerületében július hó első felében az időjárás inkább kedvező volt és így a növényzet fejlődését előmozdította. Ugy az ősz, mint a tavaszi vetések nagy átlagban kielégítően állanak. A szentpétervári cs. és kir. főkonzul jelenti, hogy az

időjárás nagyjában kedvezőtlen volt s ennek folytán a terméskilátások még valamennyivel csökkentek is. Több kormányzóágból nagy esőzéseket és hűvös időt, másokból pedig hosszantartó szárazságot és egyes kerületekben nagy károkat okozó jégesőzéseket jelentettek. **Minden körülmények ellenére is a terméskilátások nagy átlagban kielégítőek.**

Fattinger-féle hussal vegyült kutyaeledel.
A legjobb és legegészségesebb étel minden kutyának.
: Mindenütt kapható. :
H. Polsterer Wr.-Neustadt 24
(Fattinger szabadalmazott hussal vegyített kutyá- és szárnyas-eledel gyára.)
— Óvakodjunk utánzatoktól. —

Budapesti áru- és értéktőzsde.
Távirati tudósítás.
Budapest, augusztus 6
Amerika 1 1/2-el magasabb. Kínálat, vételkedv meglelő. 15 ezer mm. tarott.
Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	3 órai sárlat
Buza 1910. októberre	9.47-9.48	9.52-9.53
Buza 1911. áprili-ra	9.79-9.80	9.85-9.86
Rosa 1910. októberre	7.14-7.15	7.15-7.16
Zab 1910. októberre	7.21-7.24	7.21-7.22
Tengeri 1910. aug.-ra	5.68-5.67	5.69-5.70
Tengeri 1911. májusra	0.00-0.00	5.69-5.70

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)
— Aug. 6. —

Magyar aranyjárdék 4%	112.75
Magyar koronajárdék 4%	91.85
Magyar koronaárdék 3 1/2%	82.75
Magy. földteherm. kötvény 4%	92.60
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	93.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	224.25
Tiszasab. és szegedi sorsjegy kölcsön	155.60
Osztrák járdék papírban	93.50
Osztrák járdék ezüstben	97.50
Osztrák járdék aranyban	116.—
Osztrák koronajárdék 4%	94.50
1860. évi osztrák államsorsjegy	171.—
Osztrák-magyar bankr. szvény	18.75
Magyar hitelbank-részvény	859.—
Osztrák hitelintezeti részvény	667.50
Osztr.-mag. államvasuti részvény	745.60
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.05
Német birodalmi márka	117.47 1/2
London vista	240.25
Páris vista	95.25
20 márkás arany	23.48

Felelős szerkesztő:
BOLGÁR LAJOS.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. aug. 7-én, vasárnap:

1. Áprilisi tréfa. Humoros. — 2. Helgoland. Látványosság.
3. Összeesküvés. Dráma. — 4. A Julián csoport. Sportkép.
5. Fehér ur a kéményben. Humoros. — 6. A kitya álczata. Dráma. — 7. Az ezredes ur cipője. Bredeti bohózat.
8. Az angol hadiflotta. Látványosság.

Előadások d. u. 3 órától kezdve.

Utolsó előadás este 10 órakor.

Helyárak: I-es hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

NYILTTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon kedves ismerős, jóbarát és tisztelőinknek, kik felejtethetetlen drága jó halottunk

ERDÉLYI ISTVÁNNÉ,

szül. Chorus Konstanzia

tametésén részvétnyilatkozattal, személyes megjelenéssel, avagy koszorú küldésével igyekeztek pótolhatatlan veszteségünk nagy fájdalmát enyhíteni, ez uton mondunk szívből jövő halás köszönetet.

Arad, 1910. aug. 7.

3004

A gyászoló család.

A Pozsonyi Kereskedelmi és Ipar-kamara nyilvános, három évfolyamu

Női

Felső Kereskedelmi Iskolája Pozsonyban.

Második tanév.

Alapos szakszerű kereskedelmi képzettség. A harmadik évfolyam sikeres befejezésével a növendékek érettségi bizonyítványt nyernek.

Vidéki növendékek részére kisebb internátus.

Értesítőt kívánatra küld: az igazgatóság Pozsony, Bél Mátyás-utca 3012 13. sz.

Dr. Vadász Armand

ügyvédi irodáját

Luther Márton-utca I. sz. a.

(Suciú ház, a törvényszéki palotával szemben)

helyezte át.

A világ legelegánsabb, legszebb, leglaposabb és legpontosabb órája

„Schild Freres Co” Granges Schweiz.

Aradon csakis

Weinberger Ferenc, Gallert és Fia és Assael H. és Fia uraknál kaphatók.

Molyhalál!

Legjobb hatású szer

MOLYOK

és azok petéinek biztos kiirtására.

Egy üveg ára $\frac{2}{10}$ literes 1 kor 20 fillér.
 $\frac{1}{2}$ literes 2 korona 20 fillér, 1 liter 4 kor.

RADICAL

molypusztító poralakban,

elismert kitűnő hatású erős rovénykeverék
—20, —50 és 1 koronás dobozokban,
továbbá terpentinszesz, kámfor, naftalin, zuzott
bors, lavendula, virág patchouli levél, bagaria-
papír, stb.

Poloska irtásra

„Radical” poloskairtó folyadék (igen erős
hatású és nem maró),

egy üveg ára 60 fillér.

Erősbitett dalmát rovarpor
—80, —50 és 80 filléres dobozokban és kimérve

Padlófényesítésre

és

Beeresztésre

Kemény padlóra (parquettákra) Dr.
Friedländer-féle francia takarékpapírpasztát 1 kis
doboz 90 fill., 1 nagy doboz 1 korona 70 fillér.

Puha és keményfa padlóra egy.
aránt Dr. Friedländer-féle főzött viasz 1 doboz
 $2\frac{1}{2}$ liter meleg vízben oldandó fel, 1 kor. 20
fill., kimérve 1 kiló 2 korona. Továbbá Paraffin,
Ceresin fehér és sárga viasz, hamuszir stb.

Ruha-, cipő- és fémtisztító-

szeretek, padló-kefék és mázólcsetek, szivacsok
szivacs-hálók, mosdó-keztük és mosdó-ruhák
legjobb és legolcsóbb

bevásárlási forrása

311

Hánzu Nestor

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-utca 2.

Városi és megyei telefon 456. szám.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém t. vevőim és a n. é.
közönség szives tudomására hozni, hogy
**uj női divatárüzletemet a mai
napon**

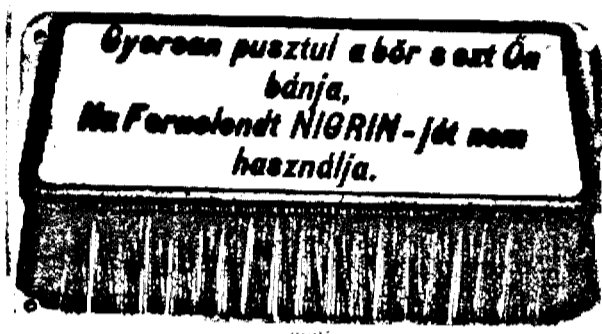
József főherceg-ut 3. szám

alatt, az Arad-Csanádi Gazdasági Taka-
rékpénztár ujonnan épült palotájában

megnyitottam.

A n. é. közönség szives pártfogását
kérve, tisztelettel 3010

Singer Sándor.

Borivóknak a bor keveréséhez!

5750

MATTONI FÉLE
GISSHÜBLER
SÁVANYUVIZ

A dugó égetése közömbösíti
a bor savanyúságát,
és kollembesen pezsgő.
Nem teszi a bort.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK
heti kimutatása.

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. l. em.

Telefon 294. sz.

Telefon 294. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.

Vidéki megkeresésekre — azoknak, a kik a
körnek nem tagjai — csak választókérege ellené-
ben válaszolunk.

1910. augusztus hó 6.

Keresünk:

Vidékre: 3 fűszer, rőfös és rövid, 1 kézmű,
2 vas és fűszer, 2 rőfös és divat és 5 vegyes
szakmabeli magyar, román és részben német,
tót és szerb nyelvismerettel bíró segédet és
több tanoncot.

Alánlunk:

1 felsőkereskedelmi iskolát végzett irodai
gyakornokot, 3 fűszer és csemege, 3 vegyes, 1
vas és fűszer, 2 fűszer és rövid és 1 rőfös szak-
mabeli segédet.

Az elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi
Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE

HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA

301

Klela Sándor,

titkár

Keppich Zsigmond,

igazgató

A nyaraló és fürdőző közönség figyelmébe!

Következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSU

98,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Erdős Renée: Norina, A Holnap új versei
Glyn Elionor: A szirtéken túl, Gydini
Franklin Henry: A szociologia elve Merr-
man Seton Henry: A bársony kezty.
nossy Aladár: Emlékiratai. Igazság a Ha-
verda pörben. Herczeg F.: Szelek szárnyán,
Tábori K Bün és szerelem, Bölsche: Szeretem
az élők világában, Laskadio H.: Kokoró, Egy
önkéntes naplója, Palásthy M.: Baccarat Ófel-
sége, Szomory: A nagyasszony. Szomaházy:
Mesék a huszadik századból, Vera: Egy leány
naplójából, Szikra: Judith, Bataille, Henry: A
botrány, Connan Doyle: Az elhagyott vitorlás,
A megrontó szemek, Sanox Lady esete, Duval:
A szép asszony ágya, Egy asszony aki min-
denkié. Duval Henry: Ahogy az asszonyok
szeretnek, Ahogy a férfiak szeretnek, Ahogy
a leányok szeretnek, Szerelem vására.

Németben: Hart Hans: Das heilige Feuer,
Becker K: Hans im Glöck, Dávid: Der Über-
gang, Karlchen: Fräulein Tugendschön die
edle Gouvernante, Wolters: Verlobungsieber,
Busse C: Lena Küppers. Höcker P. O.: Die
Sonne von St. Moritz, Saager A: Drei mal hua-
dert Tausend Taufel! Schlicht; Der Schwipplent-
nant Roda Roda: Milán reitet in die Nacht,
France Auf dem weissen Felsen, Cook W: Mon-
tana, Höcker: Was die Leute sagen, Wei-
sse Seele, Klinkowström: Der Fetisch. Mar-
riot: Sterne, Merriman J: Die künstlichen Men-
schen, Oertzen M.: Stern des Niedergangs,
Rittland Kl.: Unter Palmen, Skowronek: Das
Verlobungsschiff, Spätigen: Sein u. Werden,
Tanera: Mansura, Werner I. C. Der Henker v.
Neugla, May K.: Orangen u Datteln.

**Kölcsöndíj: havonként 1 korona
2) fillér vagy kötetenként fi-
zetve 8 fillér.**

Vidéki bérlők is a legfigyelmesebb kiszolgálásban
részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek:

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill.
vagy tüzetenként 14 fill.

Legújabbak: Erbé: Mária, Ehrlich, Moni ve-
gyél nekem egy monopliánt. Fráter L: Miért nem
születtél a mi falunkban... Biró uram...
Weiner: Zsur-szirén. Szendy: Hej: Jucza Panna.
Delmet: A kis masamód Nelson R.: Duda kis-
asszony. Lehár Ferenc: A luxemburgi gróf, Cso-
konai: Cabaré, Frigyes: Dalok a hervadásról, Er-
dély: Hóvirágok, Fábian: Két dal, Gelén: Po-
mázi nóták, Bella: Négy magyar nóta, Györe:
Hóvirágok, Zerkovitz: Dil az én kis nőmről,
Csunya fiu, Alstyné: Ha jó az éj mulatni kell,
Váradi: Valami kell még, Vincze: Kora reg-
gel jön a szemetes, Tilzer: Liliom.

Egyes könyvek és egész
könyvtárak vétele; könyv-
tárak kiegészítése és
berendezése.

KERPEL IZSU

391

könyv-, zenemű és papír
kereskedése Aradon

Olcsó bevásárlási forrás!
Kilényi C. és Társa

a „Kék golyóhoz“ 291

Arad, József főherceg-ut II. sz.

Óriási nagy választék Schantong, Rekord Ripsz selyem fényű ruha vásznak a legdivatosabb színekben. Himzett batisztok, Zephierek, kartonok, mosó és gyapju delainek az idény előrehaladottsága folytán rendkívül **olcsón** lesznek kiárúsítva. **Nagy parthie vétel gyermek Cloth és vászon kötőben.** 29

30 év óta fennálló ::
fűszerüzlet

sarkon, hol italmé. és, trafik és bélyeggeladási engedély fenti évek óta gyakoroltatik, jó vevőkörrel és kimutatható jó forgalommal más vállalat miatt **eladó.** 3011

Bővebbet: Révay-utca 10. sz.

Gyermekjáték
„Schicht szappannal való mosás, mert egyszerre tisztít és fehérit is, s meglakart minden fáradságot és megerőltetést!”

0897—II.

Ház eladó
10%-ot jövedelmező ház 5 lakással, utcára üzlettel forgalmas helyen **eladó.**
Cim a kiadóban. 2949

52111111111111111111

A húgyhajtó és húgysavoldó vizek királya, bór- és dús lithion-tartalmú ásványvíz.

Kiváló vegyösszetétele következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok esetében, valamint cukorbetegségek, csúszos bántalmaknál; továbbá a légző- és emésztőszervek hurutos bajainak gyógyítására

Igazgatóság: Budapest, IV. Főherceg József-rakpart 22.
Kötkezelség: EPERJES.

Főelárúsítók Aradon: Dör Gusztáv, a városházza szemben, telefon 118. Nagy Farkas, telefon 268
Fejér Gyula, telefon 71. sz. 281

Szilva árverési hirdetmény.

A barackai állami szőlőtelep, mintegy 1000 métermázsa magvaváló szilva termése folyó évi augusztus hó 12-én délelőlt **8 órakor** nyílt árverésen lesz eladva.

Az árverés a telep kezelőség irodájában lesz megtartva, hol közelebbi részletek megtudhatók posta, távirda és máv. vasutállomás **Paulis**, Arad-megye.

Ménes, 1910. augusztus hó 3.

A m. kir. vinollér iskola igazgatósága
JAUSZ.

2969

Gróf Hunyady Károly

ujonnan épült házában a Forray-utcában bérbe adó:

két üzlethelyiség és egy két szobás lakás, fürdőszobával, zárt folyosóval és mellék helyiségeivel.

Bővebb felvilágosítást nyújt 2970

Bódy Bódog,
házgondnok.

Üzletáthelyezés.

Benkő József műlakatos, mérlegkészítő és javítóműhelyét 1910. május 1-től 2151

Fejsze-u. 39. sz. alól Rákecsy-u. 30. sz. alá

helyezte át.

Bejárat a Hasszinger-utca felől. Tisztelettel

Benkő József.

ELADÓ.

Kis-Szt.-Miklós

községben, a gőzmalom mellett egy modern

háza

a hozzátartozó szőlőkerttel más vállalkozás miatt **eladó.**

Azonkívül Kúviban egy igen szép 1000□-öl területű **szőlő**

Bővebbet 2981
Rónay György tulajdonos urnál
Kis-Szt. Miklóson.

"OLLA"
Gummi ká-
lóniesség
A tudomány mai állása szerint be-
bizonyított leg-
jobb létező
GUMMI ÖVSEK
Kapható min-
den gyógy-
szertárban és
drógériák-
ban.

Az OLLA több mint 2900 orvos által legmegbízhatóbbnak ajánlva.

Szaktervezők által megvizsgáltva és legjobbnak minősítve. Két évi főtállás. Az Aradonként 4, 6, 8, 10 lórona.

Követelje azonban, hogy a szállító órák csak OLLA-t adjon. — Az elárúsító helyek kimutatását, árjegyzéket és eredeti propagandá reklámot ingyen kéri az OLLA gummiövek-pont Wien II/194. Praterstrasse No. 57. Raktár Aradon: Hánes Nestor, Rossnyag Métyés, Fejtek Kálmán.

Saját gyártmányu gazdasági kötélárak.

Nagybani raktára 2909
kender, len és jutaáraknak.

Gabonaszakok, vízhatlan ponyvák, szállókötöző fonál, kéve-
... kötelek stb. ...

Mindennemű kárpitos kellékek
fonott lószőr, vásznak, gradlik, hevederek, legolcsóbban kaphatók ...

Erdélyi és Bácskai Iparára raktár
Reich B. Károly Fia és Társa
cégnél A R A D, ANDRÁSSY-TÉR
6. SZ. (Verbos ház.) Telefon 649

Aradi Fehérnemű Készítő Ipar Vállalat. — Freimann Lipót, tulajdonos.

Boros Beni-tér 7. sz.
Városi és megyei telefon 651.

Női hálókabátok 2.40, 3.—, 3.50, 4.—
Női nadrágok 2.—, 2.50, 2.80, 3.—

Menyasszonyi kelengyék 200 K. tól 4000-ig.
Férfi fehérneműek mérték szerint a legolcsóbb árban. A tavalyi mintagyűjteményemet olcsón kiárusítom. Vidéki meghívásokra dusan felszerelt új mintagyűjteményemmel azonnal jövök. Kívánatra költségvetéseket adok.

Figyelem! Gyermek intézeti fehérneműek
Nagy fehérnemű vásár! olcsó árban. 2818

Rémítő

magas árak lesznek gyakran uri és női ruhaszövetekért fizetve. Ezt csak úgy kerülheti ki, ha közvetlen a gyári piacról vásárol. Kérje tehát legújabb, dus tartalmu

ősi és téli mintagyűjteményem

költségmentes beküldését. Csak elsőrendű gyártmányt és legappartabb saison-ujdonságot tartok raktáron.

Posztó-áruház Schmidt Ferenc,
6668 **Jägerndorf, 138. Osztrák-Szilézia.**

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy jó hírnévnek örvendő

czipész-üzletemet
augusztus hó 1-én Asztalos Sándor-utcából 2889

Széchenyi-utcába
Millenium söresarnok-épület (Schuch-ház)

helyeztem át.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát olcsó és jutányos ár mellett. — Kiváló tisztelettel

Dandy Mihály, cipésmester

Part-utca 4. számú

ház,

szabad kézből

eladó,

esetleg bérbe kiadó.

1501 **Bővebbet ugyanott.**

Csődtömegeladási hirdetemény.

Vb. Grünblatt Gerson petrozsényi kereskedő csődtömegéhez.

1. Petrozsényi fióküzletben 1—1754. t. a. 34080 korona beszerzési, 9632 kor. becsértékben, továbbá

2. vulkáni fióküzletében 1755—2252. t. a. 11395 korona beszerzési, 2346 kor. becsértékben leltározott uri és női divatárúk és üzleti berendezések zárt írásbeli ajánlati verseny útján s pedig úgy az 1. alattiak, mint a 2. alattiak külön-külön egy tételben eladatnak.

A zárt ajánlatok mindenik tételre a becsérték 10%-ának bánatpénzével ellátva

1910. augusztus hó 23-án d. e. 12 óráig

Dr. Schulhof Zsigmond dévai ügyvéd, csődválasztmányi elnök-höz nyújtandók be.

A csődválasztmány ugyanezen napon d. u. 5 órakor fog határozni a beérkezett ajánlatok felett.

A csődtömeg sem az áruk, sem a berendezés minőségeért nem szavatol.

Vevő a bánatpénz betudása mellett a vételárat és a vételi illetéket az elfogadástól számított 24 óra alatt köteles tömeggondnok kezéhez készpénzben lefizetni, az árukat és berendezést átvenni és az üzletnelyiségüket legkésőbb 1910. évi augusztus hó 31-ig kiüríteni.

Az ajánlat elfogadásának napjától az árukat és berendezéseket érhető minden veszély a vevőt terheli.

A vételár nem fizetése esetén a vevő a bánatpénzt a tömeg javára elveszti s ajánlata hatálytalan.

A csődválasztmány megfelelő ajánlat hiányában jogosult az összes ajánlatokat visszautasítani s a tömeg értékesítése iránt másként határozni.

Az áruktár és berendezés tömeggondnok közbenjöttével az ajánlat beadásának napjáig bármikor megtekinthető.

A csődválasztmány határozata alapján.

Kelt Petrozsényben, 1910. évi július hó 20-án.

3017

Dr. Olariu Miklós ügyvéd,
tömeggondnok

Egy ügyes

segéd

a rőtös és fonaláru szakmából, mely a román vevőkkel banni tud,

felvétetik.

Azonkívül megkivántatik a magyar, és német nyelv.

Wohlberg Lipót,
Arad. 3021

Értesítés!

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

vizvezeték, szerelő és bádogos üzletet nyitottam.

Amidőn biztosítom a n. é. közönséget arról, hogy bármilyen e szakmába vágó munkát a legnagyobb szakértelemmel, lelkiismeretesen és szolid árak mellett elvállalok. Kérem szíves pártfogásukat, tisztelettel 2422

Czitrom Adolf,
Arad, Atzél Péter-utca 1. szám.
Telefon 761. sz.

Értesítés!

Van szerencsém igen tisztelt vevőimet és az urihölgy közönséget értesíteni, hogy Arad, Zrínyi-utcában Amtman M.-né cég alatt

női kalap divattermemet
személyes vezetésem alatt megnyitottam.

Legújabb divatu tavaszi modell kalapjaim megérkeztek, igen kérem szíves további pártfogásukat.

1075 Tisztelettel

Amtmann M.
női kalap divatterem.
Gyászkalap állandóan raktáron.

Tanítóképző-intézet

I. II. III. osztályaira az előkészítő tanfolyamra jelentkezőket elfogadok minden délelőtt 9—12 óráig (Mikes Kelemen-utca 13. sz.)

V-ik felsőbb leányiskolát végzett növendékek, különböző vizsgálatokkal, magánúton is végezhetik a tanítóképző-intézet II-ik osztályát. 2642

VI-ik felsőbből szintén csak a II-ik osztályt végezhetik mint magántanulók.

Kik a különböző vizsgálatra akarnak előkészülni, július hó 15-ikéig jelentkezzenek!

Kiváló tisztelettel

Görcsös Gizella, tanítónő

Eladó házak.

Angyal-utca 20/a. sz. ház, adómentes, jó forgalmu szatocsüzlettel, több lakással,

Angyal-utca 1. sz. ház, részben adómentes, több lakással,

Angyal-utca 25/a. sz. ház, husz év óta fennálló, jóforgalmu szatocsüzlettel, több lakással,

Angyal-utca 27. sz. ház, jól jövedelmező, hét lakással,

Trombita-utca 10. sz. ház, nagy szőlőskerttel,

Fácán-utca 3/a. sz. egésszen új ház, 1 és 2 szobás lakásokkal, eladók.

Tudakozódni lehet Angyal-utca 20a. és 25a. sz. alatt. 2378

~~~~~

Női divat és női férfi
Confektióban jártas

segéd

ajánlkozik jobb céghez.
Cim kiadóban. 3032

~~~~~

Mester Frigyes

kereskedelemtudományi tanfolyama, korábban az európai hírt kereskedelmi akadémiá, Lipse. Tizenkét tanár. — Prospektusok ingyen. 6829

18 éves 2757

csinos szöke (pékemester egyetl. leánya) 400.000 korona vagyonnal, kissé túlságosan fejlett testalkatu, óhajtomelőbb Férjhez menni tisztess. jellemű fiatal emberhez. Csakis komoly ajánlkozők kapnak választ. L. Schlesinger, Berlin 18.

Jutalékos utazó

keres első osztályu gépgyárat képviselőre; különösen varrógépgyár felelne meg kívánságának. Ajánlatokat „Provision” jelleggel 6682 Annoncen Expedition Eduard Braun, Wien, Rotenturmsrassé 9. Közvetít.

Mihály-utca 51. sz.

lakóház

2¹/₂ hold teljesen beültetett szőlővel, mely házhelyeknek kiválóan alkalmas, haláleset miatt

eladó.

Közelebbi feltételek Dr. Szende-Tivadar ügyvédi irodájában (József főherceg-ut 7. sz.) tudhatók meg. 3022

Tyúkszemétől mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ára egy üvegnek utasítással együtt **70 fillér.** 421

Lab és kézizzadás azonnal és teljesen elmulik ha az izzadó részerek „**Peppo**“-val eceteljük. A mirigyeket kiszáritja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. — Egy üveg ára utasítással együtt **1 korona.**

Poloskák kiirtása a legmegfelelőbb módon és teljesen „**Phenolsav**“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, a poloskának még a petéit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül egyszerű. Egy üveg ára **70 fillér.**

Hajvesztő „**Depillor**“. E csodahatású szerrel minden oly helyről, ahol a hajnövés alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ára utasítással együtt **1 korona.**

Ídeális legjobb, legtartósabb gummi óvszer a „**NITER**“. A világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban **2 korona.**

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerárában ARAD, Andrásy-tér 22. sz. a meggyházzal szemben. —

ÖSMERIMÁR
AZ 892
ORIAS FEDÁK
CIPŐ-KRÉMET?

Egy óriás doboz négy más kis doboz tartalmának felel meg, egyetlen kísérlet elegendő a meggyőződésre.

Kapható Aradon minden fűszer, nürnbergi és bőrkereskedésben.

Ára 30 fillér.

Arad és erdélyi képviselő, Szemző Ármin, Arad.
— valamint főraktár —

Magyar Benz-Automobilgyár Részvény-Társaság, Budapest.

A legújabb 1910-es modell automobilonban:

20 HP	} legkedveltebb tura- és utazó-automobilonok
35 HP	
45 HP	
55 HP	
60 HP	

Zajtalan járás. ♦ Egyszerű konstrukció és kezelés. ♦ Elpusztíthatatlan anyag. ♦ Legnagyobb üzembiztonság, legelőkelőbb luxus kivitel. ♦ ♦ ♦

Legtökéletesebben berendezett gyártelep külön javító-osztálylyal. — Iskolázott szerelők — Összes tartalékalkatrészek állandóan raktáron.

Magyar Benz-Automobilgyár Részvény-Társaság, Budapest.

Városi iroda: IV. ker., Váci-utca 42. sz. Telefon 161—37.
Gyártelep: VII. ker., Ilka-utca 31. sz. Telefon 168—79.

Önnek óvni kell a feleségét.

Minden család részére legfontosabb illusztrált könyv a tubó gyermekáldás ellen, melynek eredményét a hálaíratok ezrei igazolják, diskréten küldöm 90 fillér magyar levél bélyegért. Frau Anna Kaupa, Berlin. S. W. 266. Lindenstr. 51.

Ajánlom saját termésű kítűnő

hegyi boraimat,

valamint saját főzésű cognac, szilva- és törköly pálinkáimat, ugyszintén kítűnő rác úrmöst, palackokban, bármilyen mennyiségben házhoz szállítva. — Telefon 297.

Quirini Sándor

szőlőbirtokos. 281

Aulich Lajos-utca 76. sz.

Varga János

kész butoráru tüzletét Deák Ferenc-utca 80. sz. alól

József főherceg-ut 9. sz. alá (Lutheránus templommal szembe)

helyezte át.

Rendeléseket elfogad ugyasztatol, mint kárpitos szakmában legjutányosabb árak mellett.

Világhírű amerikai

írógép

(látható írás) részére megbízható képviselőt keresünk. Nagy ismerettséggel bíró hivatalnokok is pályázhatnak. Ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kérünk „Amerikai” jelige alatt. 2971

Értesítés.

Van szerencsém az uri hölgyközönség szives figyelmét felhívni modernül berendezett

harisnyakötőde üzletemre,

melyet a mai kor igényeinek megfelve, módomban áll a legvékonyabb fildeko harisnyákat is kötni és javítani, legjutányosabb árak mellett.

Fejeléseket 24 óra alatt szállítok.

Szives pártfogást kér kiváló tisztelettel

özv. Braun Ignácné

harisnyakötő, Arad, Weitzer János-utca 15. — Ugyanott tanulóleányok fizetéssel felvétetnek. 2787

Értesítés!

Van szerencsénk ugy a helybéli, mint a vidéki nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíteni, hogy Aradon, Bockó-utca és Háltér sarkán, a Rákóczi-kávéházzal szemben egy teljesen újonnan berendezett

mosó és fényvasaló intézetet nyitottunk.

Elvállalunk minden e szakmába vágómunkákat, u. m.: gallérokat, készelőket, férflingeket és bármilyen fehérneműeket, melyeket hóféherre mosunk. — Egyben tudatom a n. é. közönséggel, hogy 5 éven át a Müller-féle vegyztisztító gyár gőzmosó osztályának vezetője voltam s így abban a helyzetben vagyok, hogy a legnagyobb meglepedésre szolgálom ki b. rendelőimet. — A n. é. közönség szives jóindulatát és támogatását kérve vagyunk

kiváló tisztelettel

Apró István és Társa tulajdonosok. 449

Olcsóbb lett a hus!

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy a mai naptól kezdve az összes hus árakat mélyen leszállítottam, u. m.:

Marhahus eleje kigr.-ként	48 kr
hátulja	60 "
Szelet-Rostélyos	60 "
Borju hus eleje	76 "
hátulja	90 "
Serítés hus	76 "
karaj	80 "
Zsir és háj	92 "

Viszont eladásra és nagybani vételnél árengedmény.

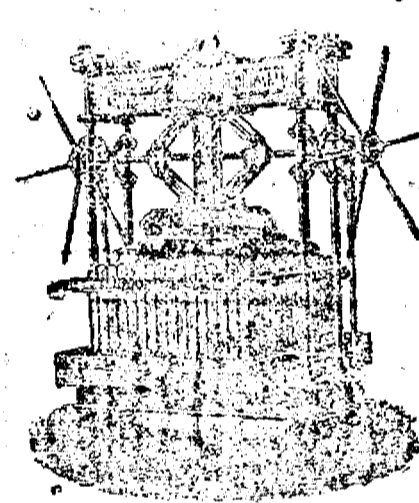
Minden nap friss vágás.

Szives pártfogást kér, kiváló tisztelettel

Guthir György,

Demeter- és Fejsze-utca sarok.

1902. orsz. gazd. kiállítás Pozsony, I. díj aranyérem. — 1906. Nagyvárad, I. díj, diszoklevél. — 1901. temesvári kiállítás, I. díj, diszoklevél. — 1907. évi pécsi kiállítás aranyérem és diszoklevél.

1902. borászati kiállítás Eger, I. díj, diszoklevél és aranyérem.

Legújabb rendszerű, könyökezerkezettű

BORSAJTÓK

Kocsuth, Kincsem, Hegyalja, Mabilje és Acélorsós, a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói.

Legújabb rendszerű víznyomású (hidraulikus) kettős kosaru sajtók nagyüzemi préseléshez.

Sajtóink előnye: A must sehol sem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erőfeszítés! A törköly egy darabban és könnyen kivethető! — Egy ember által könnyen kezelhető! —

Szőlőzúzók és bogyzók. „VILLAM” legújabb centrifugális bogyzó- és zuzógépek.

Szilági és Diskant

gépgyáros, MISKOLCZ. 2778
Árjegyzék ingyen!

Szép, szebb, legszebb lesz az a hölgy

a ki a világhírű Hajós-féle

ARADI IBOLYA-CREMÉT

használja. 421

Varázsszerű gyorsan tüntet el szeplőt, májfoltot, bőrvörösséget és mindennemű arctisztatlanságot.

Minden hölgy, a ki e csodacremet csak egyszer használja, elvan ragadtatva annak kítűnő hatásától.

Ára egy tégelynek 1 kor. Dupla tégely ára 2 kor.

Lealkalmasan emberek utánzásaitól óvakodjék. A bevásárlásnál csak „Hajós-féle ARADI IBOLYA-CREMÉT” tessék kérni és elfogadni.

Kapható a készítőnél: HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárában Arad, Andrassy-tér 22. a megyeházzal szemben.

Továbbá: Földes Kelemen, Ring Lajos, Vojtek Kálmán urak gyógyszerárában, Vojtek és Weisz, Hánzu Mesztor urak drogueriájában. Petrozvény: Keszler Jakab urnál.

Fontos tudni, hogy

a lakás tisztántartására a

Raport

fém tisztító szer nem nélkülözhető.

RAPORT: tisztít ajtó, ablak, kilneseket és mindennemű fém-tárgyakat, gyertyatartókat, villany- és légszesztustereket, ezüst és aranytárgyakat.

Magyar gyártmány. Kapható

minden jobb üzletben.

Vojtek és Weisz

gyógyáru nagykereskedés

— ARADON. —

